

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ**

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ
ΕΡΓΑΣΙΑ**

**ΠΟΙΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ**

Επιβλέπων: Αγάπιος
Παπανεοφύτου,
Επίκουρος Καθηγητής

Γεώργιος Χ. Χαλβατζής

A.M. : 0909M033

Αθήνα, 2012

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
Πίνακας Συντομογραφιών.....	4
Εισαγωγή.....	5-6
Κεφάλαιο Πρώτο: Η σχέση της πνευματικής ιδιοκτησίας με το οικονομικό και το ηλεκτρονικό έγκλημα- Το προστατευόμενο έννομο αγαθό.....	7-12
1.Οικονομικό έγκλημα και πνευματική ιδιοκτησία.....	7-8
2.Πνευματική ιδιοκτησία και ηλεκτρονικό έγκλημα.....	8-9
3.Το προστατευόμενο έννομο αγαθό.....	9-12
Κεφάλαιο Δεύτερο: Το άρθρο 66 ν. 2121/1993.....	13-15
Κεφάλαιο Τρίτο: Ειδικά ζητήματα. Προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή και βάσεις δεδομένων. Τα αδικήματα των άρθρων 66Α και 66Β ν. 2121/1993.....	16-22
.....	16-22
1.Τα προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή.....	16-17
2.Οι βάσεις δεδομένων.....	17-18
3.Τα άρθρα 66Α παρ. 4 και 66Β παρ. 3 ν. 2121/1993.....	18-22
Κεφάλαιο Τέταρτο: Απόπειρα- Συμμετοχή- Συρροή στα εγκλήματα του άρθρου 66 ν.2121/1993.....	23-28
1.Απόπειρα.....	23-24
2.Συμμετοχή.....	24-25
3.Συρροή.....	26-28
Κεφάλαιο Πέμπτο:Νομολογιακά παραδείγματα.....	29-33
Κεφάλαιο Έκτο: Δικονομικά ζητήματα.....	34-48
1.Ποινική δίωξη.....	35-36
2.Παράσταση πολιτικής αγωγής.....	36-42
3. Αρμόδιο δικαστήριο.....	43-44

4.Περιεχόμενο κλητηρίου θεσπίσματος.....	44-46
5.Ευθύτατη παραπομπή στο ακροατήριο και αυτόφωρη διαδικασία.....	46-47
6. Ζητήματα ποινών.....	47-48
Επίλογος.....	48
Βιβλιογραφία.....	49-52

Πίνακας Συντομογραφιών

ΑΠ: Άρειος Πάγος

άρ: άρθρο

Βλ.: Βλέπετε

Δ.Σ.Α.: Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Κ.: Ευρωπαϊκή Κοινότητα

Εφ: Εφετείο

Κ.Π.Δ.: Κώδικας Ποινικής Δικονομίας

λ.χ.: παραδείγματος χάριν

ν.: νόμος

ό.π.: όπου παραπάνω

ΠΚ: Ποινικός Κώδικας

Σ: Σύνταγμα

σελ.: σελίδα

ΣυμβΑΠ: Συμβούλιο Αρείου Πάγου

υποσημ: υποσημείωση

Εισαγωγή

Το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας καταλαμβάνει με το πέρασμα των χρόνων, όλο και μεγαλύτερο κομμάτι της συζήτησης του νομικού κόσμου, αλλά και της νομικής θεωρίας. Ο νομοθέτης θεωρεί την πνευματική ιδιοκτησία ως κάτι πολύ σημαντικό, γι' αυτό και αξιολογεί τις προσβολές εναντίον της ως ιδιαίτερα ισχυρές. Για το λόγο αυτό υφίσταται παγκόσμια ένα ισχυρότατο νομικό οπλοστάσιο, με βαρύτερες ποινές, ικανό να συντρίψει τον οποιοδήποτε επίδοξο προσβολέα.

Σύμφωνα με έναν ορισμό, πνευματική ιδιοκτησία «ονομάζεται το δικαίωμα που η έννομη τάξη απονέμει στο δημιουργό ενός έργου πάνω στο έργο αυτό. Πνευματική ιδιοκτησία ονομάζεται και ολόκληρος ο σχετικός θεσμός δηλαδή το σύνολο των κανόνων που ρυθμίζουν αυτό το δικαίωμα»¹. Οι κανόνες που περιέχονται στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, αφορούν στην προστασία των δημιουργών έργων λόγου, τέχνης και επιστήμης.²

Η ελληνική νομοθεσία προστατεύει την πνευματική ιδιοκτησία, με ένα σύνολο αστικών, διοικητικών και ποινικών διατάξεων οι οποίες συγκεντρώνονται στο νόμο 2121/1993, ο οποίος αντικατέστησε τον προηγούμενο νόμο 2387/1920, ο οποίος υπήρξε το βασικό νομικό πλαίσιο για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, για μισό και πλέον αιώνα.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας (με την ευρεία ανωτέρω έννοια), στο νόμο 2121/1993. Οι βασικές διατάξεις εντοπίζονται στο άρθρο 66 ν. 2121/1993 καθώς και στα άρθρα 66Α και 66Β του ίδιου νόμου. Όλες σχεδόν οι προσβολές της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων, είναι κατά τον νόμο 2121/1993, αξιόποινες πράξεις και αντιστοιχούν στην απαρίθμηση των περιουσιακών εξουσιών του δημιουργού, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 3 παρ. 1. από την άλλη πλευρά με την ποινική διάταξη καλύπτονται μόνο δύο από τις εξουσίες του ηθικού δικαιώματος, ήτοι η εξουσία δημοσίευσης και η εξουσία περιφρούρησης του έργου, καθώς οι άλλες κρίθηκαν ποινικά αδιάφορες.³

Οι πράξεις κατά των συγγενικών δικαιωμάτων αντιστοιχούν στην απαρίθμηση των περιουσιακών εξουσιών που παρέχουν τα άρθρα 46 παρ.2, 47 παρ. 1 και 48 παρ. 1 στους ερμηνευτές ή εκτελεστές καλλιτέχνες, στους παραγωγούς υλικών φορέων

¹ Βλ.Γ.Κουμάντος, Γεώργιος: Πνευματική Ιδιοκτησία, Όγδοη έκδοση, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002, σελ. 1.

² Βλ. Α. Κοτσίρης, Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Τέταρτη έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σελ. 1.

³ Βλ.Γ.Κουμάντος, Γεώργιος: Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 445.

ήχου ή εικόνας και στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς.⁴ Ποινική προστασία δεν παρέχεται στο δικαίωμα των εκδοτών εντύπων και στο ηθικό δικαίωμα των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών⁵. Οι κυρώσεις μοιάζουν να υφίστανται μόνο για την προσβολή εξουσιών που απορρέουν από το απόλυτο περιουσιακό δικαίωμα εκτός από το 66 παρ. 4 επιτρεπόμενη ιδιωτική αναπαραγωγή με τεχνικά μέσα.⁶

Αξιόποινες κηρύσσονται και οι παραβάσεις των προληπτικών μέτρων που μπορεί να ληφθούν με τα προεδρικά διατάγματα των 59-61. Δεν είναι αξιόποινη η αποκωδικοποίηση ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών χωρίς άδεια του ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού που τις εκπέμπει. Αξιόποινες κηρύσσονται και οι πράξεις που σχετίζονται με την αφαίρεση ή εξουδετέρωση τεχνικού συστήματος που προστατεύει ένα πρόγραμμα η/υ. στην περίπτωση αυτή ο κανονιστικός κανόνας, δεν περιέχεται στο νόμο ρητά αλλά συνάγεται από την καθιέρωση του κυρωτικού κανόνα⁷.

---

⁴ Βλ.Γ.Κουμάντος, Γεώργιος: Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 445.

⁵ Βλ.Γ.Κουμάντος, Γεώργιος: Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 445.

⁶ Βλ.Γ.Κουμάντος, Γεώργιος: Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 446.

⁷ Βλ. Βλ.Γ.Κουμάντος, Γεώργιος: Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 447.

Κεφάλαιο Πρώτο: Η σχέση της πνευματικής ιδιοκτησίας με το οικονομικό και το ηλεκτρονικό έγκλημα- Το προστατευόμενο έννομο αγαθό.

1.Οικονομικό έγκλημα και πνευματική ιδιοκτησία

Το οικονομικό έγκλημα εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό, στη σύγχρονη οικονομική ζωή. Η οικονομική εγκληματικότητα, είτε ως έκφραση αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων είτε ως τάση για αύξηση της κερδοφορίας τους, αποτελεί φαινόμενο το οποίο αυξάνεται με μεγάλη πρόοδο. Η εγκληματολογική θεωρία κατατάσσει το οικονομικό έγκλημα στα «εγκλήματα του λευκού περιλαιμίου».⁸ Ως «εγκλήματα λευκού περιλαιμίου», σύμφωνα με τον Sutherland, θεωρούνται τα εγκλήματα των ανώτερων οικονομικά τάξεων, με αίτια αποκλειστικά και μόνο κοινωνικά, τα οποία εκδηλώνονται στις ανώτερες μορφές επιχειρηματικής οικονομικής δραστηριότητας.⁹ Οι δράστες των ανωτέρω εγκλημάτων, είναι άνθρωποι με υψηλό κύρος και κοινωνική θέση, με λογικό επακόλουθο τα «εγκλήματα του λευκού περιλαιμίου» να παρουσιάζουν ιδιαίτερα «προσωποπαγή χαρακτήρα».¹⁰

Η αρχική θεώρηση του οικονομικού εγκλήματος, αφορούσε στην περιγραφή της εγκληματικής συμπεριφοράς μελών της κοινωνίας, τα οποία με παράνομες πράξεις αντλούσαν μεγάλα οικονομικά οφέλη, χρησιμοποιώντας για τους σκοπούς τους, το υψηλό κοινωνικό και οικονομικό status τους.¹¹ Μια δεύτερη προσπάθεια ορισμού, προσέγγιζε το οικονομικό έγκλημα ως προσβολή της λειτουργίας της οικονομίας ή σημαντικών παραγόντων της.¹² Αρκετές φορές επίσης, οι δύο παραπάνω θεωρητικές προσεγγίσεις συνδυάστηκαν μεταξύ τους¹³. Στη θεωρία εμφανίζεται λοιπόν ο εξής ορισμός του οικονομικού εγκλήματος: «Οικονομική εγκληματικότητα αποτελεί το σύνολο της αθέμιτης δραστηριότητας που τελείται μέσω των επιχειρήσεων και έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή (με τη μορφή της

---

⁸ Βλ. σχετικά σε: Α. Συκιώτη, Τα φορολογικά εγκλήματα, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010, σελ. 51

⁹ Βλ. Α. Συκιώτη, Τα φορολογικά εγκλήματα ό.π., σελ 51 με περαιτέρω παραπομπή στην υποσημ. 172.

¹⁰ Βλ. Α. Συκιώτη, Τα φορολογικά εγκλήματα, ό.π., σελ 51.

¹¹ Βλ. Α. Συκιώτη, Τα φορολογικά εγκλήματα, ό.π., σελ 54.

¹² Βλ. Α. Συκιώτη, Τα φορολογικά εγκλήματα, ό.π., σελ 54.

¹³ Βλ. Α. Συκιώτη, Τα φορολογικά εγκλήματα, ό.π., σελ 54.

απειλής ή βλάβης της ορθής λειτουργίας της οικονομίας καθώς και σημαντικών κλάδων ή θεσμών της»¹⁴.

Η οικονομική εγκληματικότητα παρουσιάζει μια «αδιορρυθμία» σε σχέση με την παραδοσιακή εγκληματικότητα, η οποία έγκειται στο γεγονός, ότι αφορά στην οικονομική ζωή, «διαπράττεται από πρόσωπα τα οποία διαδραματίζουν ρόλο στην οικονομική αυτή ζωή ή ευρύτερα, και επάγεται ζημιές σε βάρος μεγάλων, ανώνυμων πληθυσμιακών μαζών»¹⁵.

Οι κλασσικές περιπτώσεις σοβαρών οικονομικών εγκλημάτων έχουν να κάνουν κυρίως με¹⁶: λαθρεμπόριο υγρών καυσίμων, κοινοτική απάτη (παράνομη λήψη επιδοτήσεων από κοινοτικά κονδύλια), φοροδιαφυγή-φοροαποφυγή (π.χ. υπεράκτιες εταιρείες), ηλεκτρονικό και διαδικτυακό έγκλημα, χρηματιστηριακές παραβάσεις, παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας, ρύπανση του περιβάλλοντος, παραβίαση του θεσμικού πλαισίου για τις κρατικές προμήθειες.

Η θεωρητική προσέγγιση του οικονομικού εγκλήματος, ως συνόλου ενεργειών του δράστη οι οποίες βλάπτουν την περιουσία των τραπεζών, του δημοσίου και του καταναλωτικού κοινού¹⁷, είναι ικανή να ενταξει σε αυτό και τα εγκλήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας. Σύμφωνα δε, με το Παράρτημα της Σύστασης Νο (81) 12 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, οικονομικά εγκλήματα είναι μεταξύ άλλων εκείνα που εμπεριέχουν «εξαπάτηση προς ζημία των πιστωτών (χρεωκοπία, παραβίαση δικαιωμάτων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας)»¹⁸. Τέλος, επισημαίνεται ότι τα εγκλήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας, είναι «εν δυνάμει οικονομικά εγκλήματα» και για να χαρακτηρισθούν έτσι, απαιτείται η συνδρομή πλήθους προϋποθέσεων.¹⁹

2. Πνευματική ιδιοκτησία και ηλεκτρονικό έγκλημα

Οι παραβάσεις του νόμου για την πνευματική ιδιοκτησία είναι δυνατό να αποτελέσουν και κομμάτι του ηλεκτρονικού εγκλήματος.²⁰ Η αναπαραγωγή μουσικών συνθέσεων ή ταινιών με προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή λόγου

---

¹⁴ Βλ. Ν. Κουράκης, Τα οικονομικά εγκλήματα, Γενικό Μέρος, Τόμος Πρώτος, Τρίτη έκδοση, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007, σελ. 57.

¹⁵ Βλ. Ν. Κουράκης, Τα οικονομικά εγκλήματα, ό.π., σελ. 66.

¹⁶ Βλ. Α. Συκιώτη, Τα φορολογικά εγκλήματα, ό.π., σελ. 56.

¹⁷ Βλ. Β. Ζησιάδη, Η οικονομική εγκληματικότητα, β' έκδοση, 2001, σελ. 38.

¹⁸ Βλ. Β. Ζησιάδη, Η οικονομική εγκληματικότητα, ό.π., σελ. 50.

¹⁹ Βλ. Β. Ζησιάδη, Η οικονομική εγκληματικότητα, ό.π., σελ. 37 επ.

²⁰ Βλ. Κιούπης, Ηλεκτρονικά εγκλήματα, σε: Νέστωρ Κουράκης (εκδοτική επιμέλεια) / Δημήτρης Ζιούβας (συνεργασία), Τα οικονομικά εγκλήματα II, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007, σελ. 426.

χάρη, βοηθά στη διάθεσή τους παράνομα στο διαδίκτυο, ενώ και η «κασετοπειρατεία» έχει αντικατασταθεί από την ψηφιακή αντιγραφή. Όπως επισημαίνεται σχετικά, η διάθεση αυτών των «πειρατικών» προγραμμάτων ενισχύεται κυρίως από: α) το γεγονός ότι αυτά διατίθενται ιδίως σε χώρες χωρίς ισχυρό νομικό οπλοστάσιο για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, β) την ταχύτητα των ευρυζωνικών συνδέσεων, οι οποίες βοηθούν στο «κατέβασμα» πληθώρας παράνομων δεδομένων γρήγορα και οικονομικά.²¹ Ακόμη και βιβλία, τα οποία παραδοσιακά προστατεύονται από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, διατίθενται στο διαδίκτυο, μετά από ψηφιακή σάρωση (κυρίως σε μορφή αρχείου pdf)²².

3. Το προστατευόμενο έννομο αγαθό

Η κρατούσα άποψη στη θεωρία, υποστηρίζει ότι στο άρθρο 66 ν. 2121/1993 περιγράφονται/τυποποιούνται εγκληματικά πράξεις, οι οποίες από τη μία πλευρά προσβάλλουν την περιουσία του δημιουργού με τη μορφή προστασίας δικαιωμάτων επί άυλων αγαθών αποτιμητών σε χρήμα, ενώ από την άλλη την προσωπική ελευθερία του δημιουργού.²³ Η άποψη αυτή εν πολλοίς, γίνεται δεκτή και από την νομολογία.²⁴ Στα ως άνω δικαιώματα εντάσσονται και τα «συγγενικά δικαιώματα», που συνδέονται με την πνευματική ιδιοκτησία, με τη διαφορά ότι αυτά, «δεν ενέχουν πρωτοτυπία».²⁵

Επισημαίνεται, ότι η πνευματική ιδιοκτησία δεν είναι δυνατό να υπαχθεί σε μια από τις γνωστές κατηγορίες του ιδιωτικού δικαίου και ότι, ορθότερο κρίνεται να θεωρηθεί ως μια έννομη σχέση του δημιουργού με το έργο, παρά για ιδιοκτησία επί

²¹ Βλ. Κιούπης, Ηλεκτρονικά εγκλήματα, ό.π., σελ. 426-427. Πρβλ και άρθρο 10 Σύμβασης Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο.

²² Βλ. Κιούπης, Ηλεκτρονικά εγκλήματα, ό.π., σελ. 427.

²³ Βλ. σχετικά, Δ. Καλλινίκου, Πνευματική ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα, Αθήνα, 2000, σελ. 16 επ., Γ. Κρίππας, Το έγκλημα της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας, ΠοινΧρον. 1993, σελ. 962, Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Ποινική Προστασία των Πρωτοτύπων Έργων Λόγου, Τέχνης και Επιστήμης και των Συγγενικών Δικαιωμάτων κατά το νόμο 2121/1993, σε: Νέστωρ Κουράκης (εκδοτική επιμέλεια) / Δημήτρης Ζιούβας (συνεργασία), Τα οικονομικά εγκλήματα II, Αθήνα- Κομοτηνή, 2007, σελ 383, Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 58.

²⁴ Βλ. για το καθεστώς του ν. 2387/1920: ΣυμβεφΘράκης 77/1991, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ, σύμφωνα με την οποία η πράξη της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας προσβάλλει «το σχετικό ιδιόρρυθμο δικαίωμα που αποτελείται από το περιουσιακό στοιχείο που προέρχεται από την πνευματική ιδιοκτησία και το ηθικό που συνιστά ειδική διαμόρφωση του δικαιώματος της προσωπικότητας», όπως επίσης και τις όμοιες ΑΠ 2104/1985, σε ΝΟΒ 34, σελ. 278 καθώς και ΑΠ 36/1986 ΝΟΒ 34, σελ. 588. Για το καθεστώς που καθιερώνει ο ν. 2121/1993, βλ.: ΑΠ 907/2003, σε ΠοινΛογ. 2003, σελ. 993, ΑΠ 1720/2004, δημοσιευμένη σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α..

²⁵ Βλ. Μ.Θ. Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία, έκδοση 2^η, Αθήνα-Κομοτηνή 2004, σελ. 37 επ., Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 384.

του έργου.²⁶ Από τη στιγμή μάλιστα που το ηθικό δικαίωμα έχει βοηθητικό/υποστηρικτικό χαρακτήρα απέναντι στο περιουσιακό, καθώς επίσης και στις βάσεις δεδομένων και τα προγράμματα η/υ, το ηθικό δικαίωμα υποχωρεί έναντι του περιουσιακού, υποστηρίζεται²⁷, ότι άξιο προστασίας τελικά, είναι το ίδιο το έργο ως αντικείμενο συναλλαγής ή η επιχείρηση που έχει τα δικαιώματα εκμετάλλευσής του.

Η κρατούσα άποψη για το προστατευόμενο έννομο αγαθό, αμφισβητείται²⁸ τον τελευταίο καιρό, λόγω κυρίως της ανάπτυξης της ψηφιακής πληροφορίας. Υποστηρίζεται,²⁹ λοιπόν ότι στο νόμο 2121/1993 προστατεύεται «η σχέση πρόσβασης στη χρηστική και ανταλλακτική ιδιότητα της ψηφιακής πληροφορίας-έργο λόγου, τέχνης ή επιστήμης».³⁰

Σύμφωνα με την τελευταία άποψη, οι αξιόποινες πράξεις που τυποποιούνται στο ν. 2121/1993, δεν απαιτείται δίχως άλλο, να οδηγούν σε όφελος για το δράστη ή σε οικονομική ζημία για τον πνευματικό δημιουργό ή για το πρόσωπο με το δικαίωμα διανομής του έργου. Η μείωση της περιουσίας του δημιουργού δεν κρίνεται αναγκαστική, καθόσον δεν υπάρχει καταστροφή ή αφαίρεση κάποιου αντικειμένου από την ιδιοκτησία κάποιου, ενώ δεν θεωρείται ότι με τα συγκεκριμένα εγκλήματα μειώνεται η αξία του έργου καθεαυτού. Αυτό που συμβαίνει στην πραγματικότητα με τα εγκλήματα του ν. 2121/1993, είναι ότι στερούν από το πρόσωπο που έχει την εξουσία εκμετάλλευσης, τη δυνατότητα να αποκομίσει έσοδα, με την άσκηση των νόμιμων εξουσιών του. Εξάλλου, το βασικό έγκλημα του άρθρου 66 παρ. 1 ν. 2121/1993, δεν προϋποθέτει την «πρόκληση οφέλους ή ζημίας, ούτε καν με τη μορφή «συγκεκριμένου κινδύνου»³¹.

Συνακόλουθα, στην παράγραφο 3 του άρθρου 66 ν. 2121/1993 τυποποιείται ένα διακεκριμένο έγκλημα, στην περίπτωση που για τις πράξεις της παραγράφου 1 επιδιώχθηκε, όφελος για τον δράστη ή απειλήθηκε ζημία για το δημιουργό, ιδιαίτερα μεγάλου ύψους. Όπως αναφέρεται σχετικά³²: «προκειμένου να τιμωρηθεί κάποιος με την παράγραφο 3 του άρθρου 66, η οποία συνιστά ένα έγκλημα υπερχειλούς

²⁶ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 384 και υποσ. 21.

²⁷ Βλ. Μ.Θ. Μαρίνος, Πνευματική Ιδιοκτησία, Αθήνα-Κομοτηνή 2000, σελ. 49 επ.

²⁸ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 384.

²⁹ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 384, ο ίδιος Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/1993, ό.π., σελ. 52 επ.

³⁰ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 384, ο ίδιος, Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/1993, ό.π., σελ. 64.

³¹ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/1993, ό.π., σελ. 54-55.

³² Βλ. Γ.Νούσκαλης, Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/1993, ό.π., σελ. 55.

υποκειμενικής υπόστασης, ή αλλιώς έγκλημα σκοπού, θα πρέπει η πράξη που τέλεσε κατά την παράγραφο 1 να είναι πρόσφορη, αλλά και ο δράστης να επιδιώκει, να προκαλέσει ιδιαίτερα μεγάλο όφελος ή ζημία. Πάντως, ακόμα και σε αυτή τη διάταξη απαραίτητη είναι η τέλεση μιας πράξης του άρθρου 66 παρ. 1 ν. 2121/1993». Έτσι, η θεώρηση αυτή καταλήγει, πως αν υιοθετηθεί η κρατούσα άποψη για την προστασία, με τις ποινικές διατάξεις του ν. 2121/1993, της περιουσίας, εμφανίζεται τελικά, ένα άρθρο 66 του νόμου με μια πρώτη παράγραφο να τυποποιεί ένα έγκλημα αφηρημένης διακινδύνευσης, και με μια τρίτη ένα έγκλημα συγκεκριμένης διακινδύνευσης³³. Και είναι αδικαιολόγητη μια τόσο μεγάλη ποινή για ένα έγκλημα αφηρημένης διακινδύνευσης, αφού παραβιάζεται η συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της αναλογίας αδίκου και ποινής.³⁴

Η θεώρηση εξάλλου, της περιουσίας ως προστατευόμενου έννομου αγαθού στις ποινικές διατάξεις της πνευματικής ιδιοκτησίας, δημιουργεί σαφή διάκριση του υλικού αντικειμένου, από το έννομο αγαθό, καθώς ο νόμος προστατεύει δικαιώματα επί άυλων προϊόντων της διανοίας, αποτιμητά σε χρήμα. Αν εφαρμοστεί η κρατούσα άποψη για την περιουσία, ο ν. 2121/1993 «φαίνεται να τυποποιεί ως εγκλήματα ενέργειες που δεν προκαλούν κανένα βλαπτικό αποτέλεσμα στον υλικό- εμπειρικό κόσμο, σύμφωνα με το κριτήριο που επιλέγει ο Μανωλεδάκης, η που δεν προκαλούν καμία η 'ηθική εξανάσταση', σύμφωνα με τη θεώρηση του Ανδρουλάκη για το ποιες πράξεις πρέπει να τιμωρούνται με ποινή³⁵».

Περαιτέρω, το άρθρο 66, τιμωρεί πράξεις που γίνονται χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση των διατάξεων του νόμου 2121/1993 ή των διατάξεων κυρωμένων διεθνών συμβάσεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας, συνεπώς πράξεις που τελέστηκαν παράνομα και χωρίς σχετικό δικαίωμα (όπως αυτά οριοθετούνται από τις νόμιμες εξουσίες του δημιουργού). Έτσι, εφόσον έχουμε να κάνουμε με δικαιώματα αποτιμητά σε χρήμα, η προσβολή τους («χωρίς δικαίωμα»), θα στοιχειοθετείται με ευθεία αναγωγή και προσέγγιση, στην ύπαρξη νόμιμης τέλεσης της πράξης. Με αυτό τον τρόπο όμως, δεν προκύπτει με σαφήνεια ποιο είναι το «αξιόποιο μέγεθος της

---

³³ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/193, ό.π., σελ. 55.

³⁴ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/193, ό.π., σελ. 55-56, με περαιτέρω παραπομπές.

³⁵ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/193, ό.π., σελ. 56-57, με περαιτέρω παραπομπές.

προσβολής σε επίπεδο αρχικού και τελικού αδίκου» και δεν εντοπίζεται κάποιο «ασφαλές κριτήριο μέτρησης των προσβολών του εννόμου αγαθού».³⁶

Η ανωτέρω άποψη, αν και παρουσιάζει ενδιαφέροντα επιχειρήματα, εντούτοις δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

---

³⁶ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Ποινική προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/193, ό.π., σελ. 57-58.

Κεφάλαιο Δεύτερο: Το άρθρο 66 ν. 2121/1993

1. Αντικειμενική υπόσταση

Σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 1 ν. 2121/1993: «Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 2.900- 15.000 ευρώ όποιος χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου ή διατάξεων των κυρωμένων με νόμο πολυμερών διεθνών συμβάσεων για την Προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας εγγράφει έργα ή αντίτυπα, αναπαράγει αυτά άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα, με οποιαδήποτε μορφή, εν όλω ή εν μέρει, μεταφράζει, διασκευάζει, προσαρμόζει ή μετατρέπει αυτά, προβαίνει σε διανομή αυτών στο κοινό με πώληση ή με άλλους τρόπους ή κατέχει με σκοπό διανομής, εκμισθώνει, εκτελεί δημόσια, μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά κατά οποιονδήποτε τρόπο, παρουσιάζει στο κοινό έργα ή αντίτυπα με οποιονδήποτε τρόπο, εισάγει αντίτυπα του έργου που παρήχθησαν παράνομα στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού και γενικά εκμεταλλεύεται έργα, αντίγραφα ή αντίτυπα που είναι αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας ή προσβάλλει το Ηθικό δικαίωμα του πνευματικού δημιουργού να αποφασίζει για τη δημοσίευση του έργου στο κοινό, καθώς και να παρουσιάζει αυτό αναλλοίωτο χωρίς προσθήκες ή περικοπές».

Ενώ σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου: «Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου ή διατάξεων των κυρωμένων με νόμο διεθνών συμβάσεων για την προστασία συγγενικών δικαιωμάτων προβαίνει στις ακόλουθες πράξεις:

Α) Χωρίς την άδεια των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών: α) εγγράφει σε υλικό φορέα την ερμηνεία ή εκτέλεση, β) αναπαράγει άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, την εγγραφή της ερμηνείας ή εκτέλεσής τους σε υλικό φορέα, γ) προβαίνει σε διανομή στο κοινό του υλικού φορέα με την εγγραφή της ερμηνείας ή εκτέλεσης ή κατέχει με σκοπό διανομής, δ) εκμισθώνει τον υλικό φορέα με την εγγραφή της ερμηνείας ή εκτέλεσης, ε) μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά με οποιονδήποτε τρόπο τη ζωντανή ερμηνεία ή εκτέλεση, εκτός αν η μετάδοση αυτή αποτελεί αναμετάδοση νόμιμης μετάδοσης, στ) παρουσιάζει στο κοινό τη ζωντανή ερμηνεία ή εκτέλεση που γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο, εκτός από ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, ζ) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση, όπου και όταν

επιλέγει ο ίδιος, στην εγγραφή σε υλικό φορέα της ερμηνείας ή της εκτέλεσής τους.

Β) Χωρίς την άδεια των παραγωγών φωνογραφημάτων (παραγωγών υλικών φορέων ήχου): α) αναπαράγει άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, τα φωνογραφήματά τους, β) προβαίνει σε διανομή στο κοινό των ως άνω υλικών φορέων ή κατέχει με σκοπό διανομής, γ) εκμισθώνει τους ως άνω υλικούς φορείς, δ) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση, όπου και όταν ο ίδιος επιλέγει, στα φωνογραφήματά τους, ε) εισάγει τους ως άνω υλικούς φορείς που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεσή του.

Γ) Χωρίς την άδεια των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων (παραγωγών υλικών φορέων εικόνας ή ήχου και εικόνας): α) αναπαράγει άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, το πρωτότυπο και τα αντίτυπα των ταινιών τους, β) προβαίνει σε διανομή στο κοινό των ως άνω υλικών φορέων συμπεριλαμβανομένων και των αντιγράφων τους ή κατέχει με σκοπό διανομής, γ) εκμισθώνει τους ως άνω υλικούς φορείς, δ) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση στο πρωτότυπο και τα αντίτυπα των ταινιών τους, όπου και όταν ο ίδιος επιλέγει, ε) εισάγει τους ως άνω υλικούς φορείς που παρήχθησαν στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεσή του, στ) μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά τους ως άνω υλικούς φορείς με οποιονδήποτε τρόπο συμπεριλαμβανομένης και της δορυφορικής μετάδοσης ή καλωδιακής αναμετάδοσης, καθώς και της παρουσίασης στο κοινό.

Δ) Χωρίς την άδεια των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών:

α) αναμεταδίδει τις εκπομπές τους με οποιονδήποτε τρόπο, β) παρουσιάζει στο κοινό τις εκπομπές τους σε χώρους όπου η είσοδος επιτρέπεται με εισιτήριο, γ) εγγράφει τις εκπομπές τους σε υλικούς φορείς ήχου ή εικόνας ή ήχου και εικόνας, είτε οι εκπομπές αυτές μεταδίδονται ενσυρμάτως είτε ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης, δ) προβαίνει σε άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει, της υλικής ενσωμάτωσης των εκπομπών τους, ε) προβαίνει σε διανομή στο κοινό των υλικών φορέων με την εγγραφή των εκπομπών τους, στ) εκμισθώνει τον υλικό φορέα με την εγγραφή των εκπομπών τους, ζ) διαθέτει στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση, όπου και όταν ο ίδιος επιλέγει, στην υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους».

Η κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια τέλεση του εγκλήματος προσδίδει σε μια σειρά πράξεις του ΠΚ (Λ.Χ. απάτη) ή των ειδικών ποινικών νόμων (α. 66 παρ. 3 2121/1993) κακουργηματικό χαρακτήρα. Η ερμηνεία των ορισμών του άρθρου 13 ΠΚ έχει δεσμευτικό χαρακτήρα για τους όμοιους όρους που περιλαμβάνονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους. Έτσι, δεν αρκεί για την πλήρωση της επιβαρυντικής περίπτωσης του άρθρου 66 παρ. 3 ν. 2121/1993, η ύπαρξη μιας πλημμεληματικής καταδίκης για παράβαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας. (Πλημ. Θεσ. 307/2008 Ποιν. Χρον. 2008, 841). Αντίθετα απαιτείται και η συνδρομή άλλων προϋποθέσεων για να δικαιολογηθεί η απόκτηση εισοδήματος προς βιοπορισμό.

Για τη θεμελίωση της κατ' επάγγελμα τέλεσης, απαιτείται αντικειμενικά επανειλημμένη τέλεση (χωρίς να είναι απαραίτητη η προηγούμενη καταδίκη), υποκειμενικά δε ο δράστης να έχει σκοπό να αποκομίσει εισόδημα από την επανειλημμένη τέλεση του εγκλήματος. Επανειλημμένη τέλεση υπάρχει και στην κατ' εξακολούθηση τέλεση του εγκλήματος, αφού η τελευταία αποτελεί μορφή πραγματικής ομοειδούς συρροής. Και στην περίπτωση αυτή δεν απαιτούνται προηγούμενες καταδίκες. Η απόφαση ΑΠ 1115/2011 επιβεβαιώνει τα ανωτέρω: «...από τη διάταξη δε του άρθρου 13 εδ. στ' του ΠΚ, που προστέθηκε με το άρθρο 1 §1 Ν. 2408/1996 προκύπτει ότι για τη συνδρομή της επιβαρυντικής περιστάσεως α) της τελέσεως του εγκλήματος της πλαστογραφίας "ΚΑΤ' ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ", απαιτείται, αντικειμενικώς, επανειλημμένη τέλεση αυτής, χωρίς απαιτητήτως να έχει προηγηθεί και καταδίκη του δράστη. Υποκειμενικώς δε σκοπός αυτού να πορισθεί εισόδημα από την επανειλημμένη τέλεση του εγκλήματος, β) της "ΚΑΤΑ ΣΥΝΗΘΕΙΑ" δε, τελέσεως αυτού, όταν από την επανειλημμένη τέλεση της πράξεως να προκύπτει σταθερή ροπή του δράστη προς διάπραξη του συγκεκριμένου εγκλήματος, ως στοιχείο της προσωπικότητας του. Η ροπή, πρέπει να είναι σταθερή δηλαδή έμμονη και επίμονη και να διαγιγνώσκεται ειδικά ότι συνιστά και συναποτελεί οργανικό στοιχείο της προσωπικότητας του δράστη, δηλαδή συστατικό στοιχείο της δομής και της λειτουργίας του χαρακτήρα του (ΑΠ 789/1999, ΑΠ 853/1999). Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής επανειλημμένη τέλεση συντρέχει και επί διαπράξεως του εγκλήματος κατ' εξακολούθηση, αφού πρόκειται για μορφή ομοειδούς πραγματικής συρροής. Δεν απαιτείται μάλιστα να υπάρχουν προηγούμενες καταδίκες του δράστη

[ΑΠ 1855/2001, ΑΠ 299/1998, ΑΠ (Συμβ) 766/2000 και ΑΠ 111/2008]

Κεφάλαιο Τρίτο: Ειδικά ζητήματα. Προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή και βάσεις δεδομένων. Τα αδικήματα των άρθρων 66Α και 66Β ν. 2121/1993.

1. Τα προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή

Το πρόγραμμα η/υ προστατεύεται με τις διατάξεις για την πνευματική ιδιοκτησία (άρθρο 2 παρ. 1 εδ. α' ν. 2121/1993, οδηγία 91/250 ΕΚ, άρθρα 42, 43 ν. 2121/1993).

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η πρωτοτυπία ενός προγράμματος η/υ, καθώς και στοιχεία όπως ο «πηγαίος» και ο «εκτελεστικός» κώδικας. Ο πηγαίος κώδικας προστατεύεται, όχι όμως και οι αλγόριθμοί του, διότι «αντιστοιχούν σε μη προστατευόμενη 'ιδέα' του κλασικού- προσηφιακού μοντέλου της πνευματικής ιδιοκτησίας».³⁷ Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η ουσία είναι ότι το πρόγραμμα η/υ λειτουργεί με σύνθετο τρόπο και η νομολογία δυσκολεύεται να το αντιληφθεί.³⁸

Σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 5 εδ. α' ν. 2121/1993: «Με την ποινή της παρ. 1 τιμωρείται όποιος : α) χρησιμοποιεί ή θέτει σε κυκλοφορία ή κατέχει με σκοπό θέσης σε κυκλοφορία συστήματα ή μέσα που έχουν ως μοναδικό σκοπό να διευκολύνουν τη χωρίς άδεια αφαίρεση ή εξουδετέρωση τεχνικού συστήματος που προστατεύει ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή». Η διάταξη είναι ιδιαίτερα προβληματική³⁹.

Οι πράξεις χρήσης, κυκλοφορίας ή κατοχής με σκοπό τη θέση σε κυκλοφορία συσκευών που επιτρέπουν την εξουδετέρωση προδιαγραφών προστασίας του έργου και τελικώς την παράνομη αναπαραγωγή του, αποτελούν αξιόποινες προσβολές υπό τη μορφή της διακινδύνευσης, της σχέσης πρόσβασης στη χρηστική και ανταλλακτική ιδιότητα του προγράμματος η/υ ή των άλλων έργων που προστατεύει η πνευματική ιδιοκτησία.⁴⁰ Έτσι, δεν είναι ορθή η τιμώρησή τους με τις ποινές του άρθρου 66 παρ. 1, με βάση πάντοτε την αρχή της αναλογίας αδικού και ποινής.⁴¹ Συνακόλουθα, υποστηρίζεται ότι το προσβαλλόμενο έννομο αγαθό που τυποποιείται στη διάταξη του άρθρου 66 παρ. 5 ν. 2121/1993, δεν συμβιβάζεται με τον «αποσπασματικό χαρακτήρα» του ποινικού δικαίου.⁴² Η νομοθετική αυτή επιλογή

³⁷ Βλ. ΣυμβΕφΑθ. 2949/2003, σε Ποιν.Δικ. 2004, σελ. 1210.

³⁸ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 393.

³⁹ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 393.

⁴⁰ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 393.

⁴¹ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 394.

⁴² Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 394.

υφίσταται την κριτική της θεωρίας και υποστηρίζεται ότι στόχο έχει να βοηθήσει τα μονοπώλια των διακινητών της πληροφορίας να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους⁴³.

Η διάταξη του άρθρου 66 παρ. 5 ν. 2121/1993 με την ευρεία διατύπωσή της, επιτρέπει να ενταχθούν σε αυτή και στα στοιχεία της «συστήματα» ή «μέσα», είτε ιοί είτε κανονικά προγράμματα ανάλυσης με δυνατότητες απενεργοποίησης του αλγόριθμου, που εμποδίζει την αναπαραγωγή του προγράμματος. Αν και η οδηγία 91/250 ΕΚ απαιτεί την ύπαρξη «σκοπού εμπορικού» για την απαγόρευση της κατοχής ή θέσης σε κυκλοφορία τέτοιων συστημάτων, ο ελληνικός νόμος δεν εξάρτησε την τιμώρηση των σχετικών πράξεων από την ανωτέρω ύπαρξη.⁴⁴

2. Οι βάσεις δεδομένων

Σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 8, 9 ν. 2121/1993: «Όποιος χωρίς δικαίωμα προβαίνει σε προσωρινή ή διαρκή αναπαραγωγή της βάσης δεδομένων, σε μετάφραση, προσαρμογή, διευθέτηση και οποιαδήποτε άλλη μετατροπή της βάσης δεδομένων, σε διανομή της βάσης δεδομένων ή αντιγράφων της, σε ανακοίνωση, επίδειξη ή παρουσίαση της βάσης δεδομένων στο κοινό, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή ενός (1) έως πέντε (5) εκατομμυρίων δραχμών», ενώ «Όποιος προβαίνει σε εξαγωγή ή/και επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της βάσης δεδομένων χωρίς άδεια του κατασκευαστή τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή ενός (1) έως πέντε (5) εκατομμυρίων δραχμών».

Οι πράξεις «χωρίς δικαίωμα» και «χωρίς άδεια» του κατασκευαστή της βάσης δεδομένων, σχετίζονται με το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή της βάσης κι αφορούν κατά βάση στην προσβολή αυτού του περιουσιακού δικαιώματος. Οι ως άνω απαγορεύσεις, καταδεικνύουν οι πράξεις που περιγράφουν οι συγκεκριμένες διατάξεις επιτρέπονται μόνο με τη θέληση του κατασκευαστή της βάσης δεδομένων. Η παροχή άλλωστε, της εν λόγω άδειας ή σχετικού δικαιώματος από τον κατασκευαστή προς τον χρήστη, αποκλείει και την αντικειμενική υπόσταση του άρθρου 66 παρ. 8, 9.⁴⁵

⁴³ Βλ. Γ.Νούσκαλης, *Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας*, ό.π., σελ 394.

⁴⁴ Βλ. Γ.Νούσκαλης, *Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας*, ό.π., σελ 394 καθώς και του ιδίου *Ποινική προστασία προγράμματος η/υ*, ό.π., σελ. 91 επ.

⁴⁵ Βλ. Γ.Νούσκαλης, *Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας*, ό.π., σελ 395.

Τα ανωτέρω εγκλήματα συνιστούν ένα ιδιώνυμο, υπαλλακτικά μικτό έγκλημα, για το οποίο μάλιστα δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 του άρθρου 66, για τις απλές και διακεκριμένες μορφές του.⁴⁶

3. Τα άρθρα 66Α παρ. 4 και 66Β παρ. 3 ν. 2121/1993

Με τα άρθρα 66 Α παρ. 4 και 66Β παρ. 3, τα οποία προστέθηκαν με το ν. 3057/2002, στο ν. 2121/1993, ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η οδηγία 2001/29⁴⁷ ΕΚ. Τα ως άνω δύο άρθρα, θεσπίζουν δύο ιδιώνυμα πλημμελήματα, τα οποία αφορούν στην, χωρίς την άδεια του δικαιούχου εκμετάλλευσης, εξουδετέρωση των τεχνολογικών μέτρων προστασίας και την απάλειψη των πληροφοριών για το καθεστώς προστασίας ενός προστατευόμενου έργου.⁴⁸

Σύμφωνα με το άρθρο 66Α παρ. 4 ν. 2121/1993: «Η άσκηση δραστηριοτήτων κατά παράβαση των ανωτέρω διατάξεων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 2.900 -15.000 ευρώ και συνεπάγεται τις Αστικές κυρώσεις του άρθρου 65 του Ν.2121/1993. Το Μονομελές Πρωτοδικείο μπορεί να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα σύμφωνα με τον Κ.Πολ.Δ. εφαρμοζομένης και της ρύθμισης του άρθρου 64 του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει».⁴⁹ Ενώ σύμφωνα με το άρθρο 66Β παρ. 3:

⁴⁶ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 395.

⁴⁷ Με την οδηγία 2001/29ΕΚ, εισήχθησαν στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη νέες ρυθμίσεις για την ψηφιακή μορφή και κυκλοφορία των έργων τέχνης και λόγου, ενώ υπήρξε νέος προσδιορισμός των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των δικαιούχων εκμετάλλευσης και των χρηστών στα νέα δεδομένα του ψηφιακού περιβάλλοντος.

⁴⁸ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 383.

⁴⁹ Οι παράγραφοι 1-3 ορίζουν τι είναι τεχνολογικά μέτρα καθώς και τι ακριβώς απαγορεύεται: «1. Ως "τεχνολογικά μέτρα" νοούνται κάθε τεχνολογία, μηχανισμός ή συστατικό στοιχείο που, με το συνήθη τρόπο λειτουργίας του, αποσκοπεί στο να εμποδίσει ή να περιορίσει πράξεις, σε σχέση με έργα ή άλλα προστατευόμενα αντικείμενα, που δεν έχουν επιτραπεί από τον δικαιούχο πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικού δικαιώματος, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων. Τα τεχνολογικά μέτρα θεωρούνται "αποτελεσματικά" όταν η χρήση του προστατευόμενου έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου ελέγχεται από τους δικαιούχους μέσω της εφαρμογής διαδικασίας ελέγχου της πρόσβασης ή προστασίας, όπως κρυπτογράφηση, διατάραξη της μετάδοσης ή άλλη μετατροπή του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου ή προστατευτικού μηχανισμού ελέγχου της αντιγραφής, ο οποίος επιτυγχάνει το στόχο της προστασίας. (άρθρο 6 παρ. 3 Οδηγίας 2001/29).

2. Απαγορεύεται, χωρίς την άδεια του δικαιούχου, η εξουδετέρωση κάθε αποτελεσματικού τεχνολογικού μέτρου, την οποία πραγματοποιεί κάποιος εν γνώσει του ή έχοντας βάσιμους λόγους που του επιτρέπουν να γνωρίζει ότι επιδιώκει αυτόν το σκοπό. (άρθρο 6 παρ.1 οδηγίας 2001/29)

3. Απαγορεύεται, χωρίς την άδεια του δικαιούχου, η κατασκευή, η εισαγωγή, η διανομή, η πώληση, η εκμίσθωση, η διαφήμιση για πώληση ή εκμίσθωση ή η κατοχή για εμπορικούς σκοπούς, συσκευών, προϊόντων, συστατικών στοιχείων ή η παροχή υπηρεσιών που: α) αποτελούν αντικείμενο προώθησης, διαφήμισης ή εμπορίας με σκοπό την εξουδετέρωση της προστασίας, ή β) πέρα από την εξουδετέρωση της προστασίας έχουν σκοπό εμπορικό ή χρήση περιορισμένης σημασίας ή γ) έχουν πρωτίστως σχεδιασθεί, παραχθεί, προσαρμοσθεί ή πραγματοποιηθεί για να επιτρέψουν ή να διευκολύνουν την εξουδετέρωση της προστασίας, οποιωνδήποτε αποτελεσματικών τεχνολογικών μέτρων. (άρθρο 6 παρ. 2 Οδηγίας 2001/29)»

«Η παράβαση των ανωτέρω διατάξεων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 2.900 15.000 ευρώ και συνεπάγεται τις Αστικές κυρώσεις του άρθρου 65 του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει. Το Μονομελές Πρωτοδικείο μπορεί να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα σύμφωνα με τον Κ.Πολ.Δ., εφαρμοζομένης και της ρύθμισης του άρθρου 64 του Ν. 2121/1993, όπως ισχύει».⁵⁰

Τα εγκλήματα των δύο ανωτέρω διατάξεων, είναι πάντοτε πλημμελήματα και τιμωρούνται με την ποινή του βασικού εγκλήματος, που προβλέπει το άρθρο 66 παρ. 1 ν. 2121/1993, αφού οι άλλες δύο παράγραφοι (2, 3) δεν αναφέρονται στο νόμο.⁵¹ Οι λόγοι εξάλειψης του αξιολογίου που προβλέπουν οι παράγραφοι 11 και 12 του άρθρου 66, δεν τυγχάνουν εφαρμογής στη συγκεκριμένη περίπτωση.⁵²

Τα τεχνολογικά μέτρα που αναφέρονται στα ανωτέρω άρθρα, υποστηρίζεται ότι βοηθούν τις σχετικές επιχειρήσεις να ελέγχουν την πρόσβαση στην ψηφιακή πληροφορία (έργο λόγου ή τέχνης).⁵³ Η δε χρήση του έργου επιτυγχάνεται μέσω της πρόσβασης σε αυτό, η οποία μπορεί να παρέχεται είτε από το δικαιούχο εκμετάλλευσης του έργου υπό όρους (έλεγχος) είτε να αποκλείεται εντελώς (προστασία). Ο βασικότερος τρόπος ελέγχου του έργου, είναι η αντιγραφή του.⁵⁴ Η διάκριση μεταξύ πρόσβασης και αντιγραφής προκύπτει από το ότι κάποιες φορές είναι δυνατό να επιτρέπεται η πρόσβαση με άδεια του δικαιούχου (ή και από το νόμο), αλλά από την άλλη πλευρά να υπάρχει περιορισμός ή και αποκλεισμός της

---

⁵⁰ Σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 2 του άρθρου 66B: «1. Ως "πληροφορία για το καθεστώς των δικαιωμάτων" νοείται κάθε παρεχόμενη από τον δικαιούχο πληροφορία, η οποία επιτρέπει την αναγνώριση του έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου με συγγενικό δικαίωμα ή με το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων, καθώς και την αναγνώριση του δημιουργού ή οποιουδήποτε άλλου δικαιούχου. Νοούνται επίσης οι πληροφορίες σχετικές με τους όρους και τις προϋποθέσεις χρήσης του έργου ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων, καθώς και κάθε αριθμός ή κωδικός που αντιπροσωπεύει τις πληροφορίες αυτές. (άρθρο 7 παρ. 2 Οδηγίας 2001/29)

2. Απαγορεύεται σε κάθε πρόσωπο να προβαίνει εν γνώσει του χωρίς την άδεια του δικαιούχου σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες ενέργειες: α) αφαίρεση ή αλλοίωση οποιασδήποτε πληροφορίας με ηλεκτρονική μορφή σχετικά με τη διαχείριση των δικαιωμάτων, β) διανομή, εισαγωγή προς διανομή, ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, παρουσίαση στο κοινό ή διάθεση στο κοινό έργων ή άλλων προστατευόμενων αντικειμένων με συγγενικό δικαίωμα ή με το δικαίωμα ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων, από τα οποία έχουν αφαιρεθεί ή αλλοιωθεί άνευ άδειας οι πληροφορίες ηλεκτρονικής μορφής σχετικά με τη διαχείριση των δικαιωμάτων, αν το πρόσωπο αυτό γνωρίζει ή έχει βάσιμο λόγο να γνωρίζει ότι με την ενέργεια αυτή προτρέπει, επιτρέπει, διευκολύνει ή συγκαλύπτει προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού ή των συγγενικών δικαιωμάτων ή του δικαιώματος ειδικής φύσης του κατασκευαστή βάσης δεδομένων. (άρθρο 7 παρ.1 οδηγίας 2001/29)».

⁵¹ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ 383.

⁵² Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 383.

⁵³ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 396.

⁵⁴ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 396.

αντιγραφής – αναπαραγωγής. Γίνεται έτσι λόγος για «μετάβαση από την πνευματική ιδιοκτησία στην πρόσβαση της «ψηφιακής πληροφορίας».⁵⁵

Το πεδίο αξιολογείται του άρθρου 66 Α είναι ευρύτατο. Αρχικά τιμωρείται η χωρίς άδεια του δικαιούχου εξουδετέρωση των τεχνολογικών μέτρων προστασίας. Ακολούθως όμως, τιμωρούνται και πράξεις «προστάδια» της εξουδετέρωσης, όπως η κατασκευή, εισαγωγή, διανομή, πώληση, κατοχή για εμπορικούς σκοπούς, συσκευών, προϊόντων ή συστατικών στοιχείων αυτών. Όπως επισημαίνεται σχετικά, η οδηγία 2001/29 και ο ελληνικός νόμος ενσωμάτωσης, αντιγράφουν στα περισσότερα σημεία το κείμενο του νόμου των ΗΠΑ DMC ACT, με τον οποίο έχει περιοριστεί σημαντικά το ερευνητικό έργο σχετικά με την κρυπτογραφία αλλά και, έχει απαγορευθεί η χρήση νόμιμα κατεχόμενων αντιγράφων ψηφιακών έργων. Η αναπαραγωγή του έργου, δεν αναφέρεται στην οδηγία εάν πρέπει να είναι αποκλειστικά απαγορευμένη ή επιτρεπόμενη. Ο μόνος περιορισμός των δικαιούχων είναι η υποχρέωσή τους να παρέχουν στους χρήστες τη δυνατότητα πρόσβασης, σύμφωνα με τις εξαιρέσεις του νόμου για την ιδιωτική αναπαραγωγή.⁵⁶

Η αντικειμενική υπόσταση του άρθρου 66 Α παρ. 4, περιλαμβάνει τις απαγορεύσεις των παραγράφων 2 και 3, με την εισαγωγή του όρου «κατά παράβαση των ανωτέρω διατάξεων», ακολουθώντας το νομοθετικό μοντέλο τυποποίησης του άρθρου 66 παρ. 5 ν. 2121/1993. Η τυποποίηση των αξιολογικών πράξεων στη συγκεκριμένη διάταξη, υποστηρίζεται από εκπρόσωπο της θεωρίας, ότι κινείται οριακά «μεταξύ αφηρημένης διακινδύνευσης της περιουσίας και της σχέσης πρόσβασης στην ψηφιακή πληροφορία και τιμώρησης του φρονήματος»⁵⁷. Αν δεχθεί κανείς την θεωρία περί προστασίας της σχέσης πρόσβασης στην ψηφιακή πληροφορία, η «άδεια του δικαιούχου» εντάσσεται στην περιγραφή της προσβολής. Το άδικο όμως αίρεται στην περίπτωση που η πράξη έγινε με σκοπό την άσκηση ενός δικαιώματος χρήσης / αναπαραγωγής των άρθρων 18 επ. ν. 2121/1993.⁵⁸

Οι πράξεις που τυποποιούνται στις συγκεκριμένες διατάξεις, συνιστούν ένα έγκλημα αφηρημένης διακινδύνευσης της σχέσης πρόσβασης στην ψηφιακή

---

⁵⁵ Βλ. για όλα αυτά, Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 397. Στο σύστημα του νόμου περιλαμβάνονται όλα τα τεχνολογικά μέσα αλλά και οποιαδήποτε εμφανισθούν μελλοντικά. Ο νόμος παραθέτει και παραδείγματα διαδικασιών ελέγχου ή προστασίας: κρυπτογραφία, διατάραξη μετάδοσης, μετατροπή του έργου.

⁵⁶ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 397-398.

⁵⁷ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 398.

⁵⁸ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 398.

πληροφορία. Το να τιμωρούνται βέβαια με την ποινή του άρθρου 66 παρ. 1, το οποίο περιγράφει πράξεις βλάβης της σχέσης πρόσβασης, αντιβαίνει στην αρχή της αναλογίας μεταξύ αδίκου και ποινής.⁵⁹

Σε σχέση με την υποκειμενική υπόσταση τώρα, η διάταξη δεν αναφέρει κάτι σχετικά κι εφόσον επιπροσθέτως έχουμε να κάνουμε με πλημμέλημα, αρκεί κι ο ενδεχόμενος δόλος. Η διατύπωση όμως των παραγράφων 2, 3 του ίδιου άρθρου, μιλάει για εξουδετέρωση των τεχνολογικών μέτρων προστασίας «εν γνώσει» του δράστη ή «έχοντας βάσιμους λόγους που του επιτρέπουν να γνωρίζει ότι επιδιώκει αυτόν τον σκοπό». Η διατύπωση είναι κακότεχνη και οφείλεται μάλλον σε εσφαλμένη μετάφραση του αγγλικού κειμένου της οδηγίας.⁶⁰ Το αποτέλεσμα είναι να συμπλέκονται ο ενδεχόμενος δόλος με τον άμεσο δόλο α' βαθμού, όπως αυτοί υφίστανται στο ελληνικό ποινικό δίκαιο και περιγράφονται στον ελληνικό ποινικό κώδικα⁶¹. Το αγγλικό κείμενο της οδηγίας περιέχει προβληματική διατύπωση, η οποία «παρεκκλίνει από 'κάθε γνωστό πρότυπο δόλου' είτε στο αγγλοσαξωνικό είτε στο ηπειρωτικό σύστημα»⁶².

Από το άρθρο 66Α παρ. 1 ν. 2121/1993 προκύπτει πάντως ότι η εξουδετέρωση θα πρέπει να συμβαίνει με σκοπό την πραγματοποίηση των απαγορευμένων (από το δικαιούχο του έργου) πράξεων πρόσβασης. Η διατύπωση του αγγλικού κειμένου, φανερώνει σύνδεση της επιδίωξης του σκοπού αυτού με γνώση του σκοπού, όσο και με την «ύπαρξη απλώς βάσιμων λόγων που επιτρέπουν αυτή τη γνώση».⁶³ Τα ανωτέρω δημιουργούν μια υποκειμενική υπόσταση που δείχνει να προσεγγίζει τον ενδεχόμενο δόλο, αλλά παρόλα αυτά είναι ασυμβίβαστη με τις διακρίσεις του δόλου του ελληνικού ποινικού κώδικα, αλλά και με την ίδια τη λογική των αντίστοιχων αγγλοσαξωνικών και ηπειρωτικών δικαίων.

Συνεπώς, θα πρέπει να αποδεχθεί κανείς ότι για την ενέργεια της εξουδετέρωσης αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος, αλλά την ανωτέρω ενέργεια θα πρέπει να συνοδεύει ο «επιπλέον σκοπός πραγμάτωσης» των ως άνω απαγορευμένων πράξεων πρόσβασης στο έργο.

---

⁵⁹ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 399.

⁶⁰ Γεγονός που αποτελεί συνηθισμένο φαινόμενο κατά τη μεταφορά ξενόγλωσσων νομικών όρων στα ελληνικά.

⁶¹ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 399.

⁶² Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 399.

⁶³ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 399.

Η υποκειμενική υπόσταση του άρθρου 66 Β παρ. 3 από την άλλη πλευρά είναι περισσότερο σαφής, αφού παραπέμπει στην παράγραφο 2 και στον όρο «εν γνώσει». Το γεγονός αυτό, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι απαιτείται άμεσος δόλος β' βαθμού τουλάχιστον.⁶⁴

---

⁶⁴ Βλ. Γ.Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π, σελ. 400.

Κεφάλαιο Τέταρτο: Απόπειρα- Συμμετοχή- Συρροή στα εγκλήματα του άρθρου 66 ν.2121/1993.

1.Απόπειρα

Τα εγκλήματα του άρθρου 66 ν. 2121/1993, κατατάσσονται στα τυπικά εγκλήματα και όχι στα εγκλήματα αποτελέσματος⁶⁵. Τα τυπικά εγκλήματα (ή εγκλήματα συμπεριφοράς), δεν περιλαμβάνουν στην αντικειμενική τους υπόσταση ορισμένο υλικό αντικείμενο και συνεπώς η εγκληματική συμπεριφορά δεν «προεκτείνεται σε κάποιο ενσώματο αντικείμενο του εξωτερικού κόσμου».⁶⁶

Εφόσον λοιπόν, έχουμε να κάνουμε με εγκλήματα τυπικά, με βάση παλιότερη προσέγγιση της θεωρίας, στην περίπτωση που δεν πληρωθεί το μοναδικό στοιχείο της αντικειμενικής τους υπόστασης, δεν υφίσταται έγκλημα, άρα συνακόλουθα δεν είναι δυνατό να υπάρξει και απόπειρα⁶⁷. Η αντιληψη αυτή, δεν γίνεται αποδεκτή σήμερα. Γίνεται δεκτό ότι τα τυπικά εγκλήματα επιδέχονται απόπειρα από τη στιγμή που η αντικειμενική τους υπόσταση περιέχει πράξη σύνθετη ή πράξη ενταγμένη σε μια διαρκή διαδικασία με περισσότερα, πέραν του δράστη, πρόσωπα. Συνεπώς, στα εγκλήματα του άρθρου 66 ν.2121/1993, δεν μπορεί δίχως άλλο, να αποκλειστεί η δυνατότητα στοιχειοθέτησης απόπειρας.

Ως παραδείγματα αναφέρονται: (α) η θέση σε λειτουργία μηχανημάτων προκειμένου να αρχίσει αμέσως η εγγραφή ή αναπαραγωγή έργου, (β) η δημιουργία των απαραίτητων φιλμ για την εκτύπωση του βιβλίου, (γ) η τοποθέτηση (βιντεο-) κασέτας στο ειδικό μηχάνημα για να αρχίσει αμέσως η εκπομπή, (δ) η προσπάθεια διέλευσης των παράνομων αντιτύπων από τα σύνορα.

Από την άλλη πλευρά, η απόπειρα δεν μπορεί να γίνει δεκτή στις περιπτώσεις κατά τις οποίες, η συμπεριφορά που τυποποιείται στο άρθρο 66 ν. 2121/1993, αποτελεί «ουσιαστική αναγωγή της απόπειρας σε τελειωμένο έγκλημα». Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η οργάνωση δημόσιας εκτέλεσης, αφού στην ουσία πρόκειται για απόπειρα της δημόσιας εκτέλεσης. Αν ο νομοθέτης επιθυμούσε την τιμώρηση της απόπειρας με την ποινή του ολοκληρωμένου εγκλήματος, τότε θα την τυποποιούσε σε συγκεκριμένη αντικειμενική υπόσταση και θα δημιουργούσε

⁶⁵ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 45.

⁶⁶ Βλ. σχετικά, Ν.Ανδρουλάκης, Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, Αθήνα, 2000, σελ. 170.

⁶⁷ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 45.

συνακόλουθα, ένα ολοκληρωμένο τυπικά έγκλημα. Περαιτέρω επέκταση του αξιοποιήσιμου όμως και σε μη ολοκληρωμένες μορφές εγκλήματος, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή, διότι η νομοθετική δυνατότητα (α. 42 ΠΚ) έχει εξαντληθεί.

Επισημαίνεται ακόμα, ότι μια συγκεκριμένη συμπεριφορά ενδέχεται να στοιχειοθετεί απόπειρα ενός τρόπου τέλεσης του εγκλήματος του άρθρου 66 παρ. 1 ν. 2121/1993 και ταυτόχρονα, «τελειωμένη μορφή ενός άλλου τρόπου τέλεσης του εγκλήματος» του ίδιου άρθρου. Αυτό συμβαίνει εξαιτίας της αναγωγής (όπως επισημάνθηκε και ανωτέρω) της απόπειρας σε ολοκληρωμένο τυπικά έγκλημα (με την αυτοτελή τυποποίησή της στην αντικειμενική υπόσταση εγκλήματος). Στη σχετική περιπτώσιολογία εμπεριέχονται: (α) η οργάνωση δημόσιας εκτέλεσης, η οποία αποτελεί «τελειωμένο» αυτοτελές έγκλημα, αλλά και απόπειρα δημόσιας εκτέλεσης, (β) η κατοχή με σκοπό τη θέση σε κυκλοφορία, η οποία αποτελεί ολοκληρωμένο έγκλημα αλλά και απόπειρα θέσης σε κυκλοφορία. Στις περιπτώσεις αυτές, ο δράστης θα τιμωρηθεί με την ποινή του ολοκληρωμένου εγκλήματος και όχι με την μειωμένη ποινή της απόπειρας αυτού. Η τιμωρία του θα είναι ως αυτουργού οργάνωσης δημόσιας εκτέλεσης και ως αυτουργού κατοχής με σκοπό θέσης σε κυκλοφορία (κλεψίτυπων).⁶⁸

Απόπειρα τέλος, για το έγκλημα του άρθρου 66 παρ. 1, όταν αυτό αφορά σε παράνομη αναπαραγωγή προγράμματος η/υ, υπάρχει στην περίπτωση που κάποιος δίνει εντολή στον υπολογιστή να αντιγράψει ένα πρόγραμμα αλλά στη συνέχεια την ακυρώνει πριν ολοκληρωθεί η αναπαραγωγή.⁶⁹

2. Συμμετοχή

Τα εγκλήματα του άρθρου 66 ν. 2221/1993, υποστηρίζεται ότι μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε μορφώματα που προϋποθέτουν «μηχανική υποδομή» ή «σύμπραξη περισσότερων προσώπων και κατανομή ρόλων».⁷⁰ Η «μηχανική υποδομή» εμπεριέχει την εγγραφή, αναπαραγωγή και ραδιοτηλεπτική μετάδοση ενός έργου, ενώ η «σύμπραξη περισσότερων προσώπων και κατανομή ρόλων», την παρουσίαση στο κοινό και την οργάνωση της δημόσιας εκτέλεσης.⁷¹

⁶⁸ «Αντίθετη επιλογή θα παραβίαζε ευθέως τη ρητά εκφρασμένη βούληση του νομοθέτη για εξομοίωση, από άποψη απειλούμενης ποινής, απόπειρας και τελειωμένου εγκλήματος», υποστηρίζει ο Γ. Ουρούμπης (Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 115).

⁶⁹ Βλ σχετικά, Γ. Νουσκαλης, Ποινική Προστασία προγράμματος η/υ στο ν. 2121/1993, ό.π., σελ. 65-66.

⁷⁰ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 115-116.

⁷¹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 116.

Όπως είναι γνωστό, φυσικός αυτουργός του εγκλήματος είναι αυτός που πραγματώνει όλα τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης ενός εγκλήματος. Με βάση την παραδοχή αυτή, μπορεί να υποστηριχθεί ότι: (α) στις περιπτώσεις εγκληματικών μορφών «μηχανικής υποδομής», φυσικός αυτουργός είναι εκείνος που με τις πράξεις του κινεί τη μηχανική δύναμη για την εγγραφή, αναπαραγωγή ή μετάδοση του έργου, ήτοι εκείνος «ο οποίος θέτει σε κίνηση τη μηχανική υποδομή και έχει σε κάθε στιγμή τη δυνατότητα να αναστείλει τη λειτουργία της»,⁷² (β) στις περιπτώσεις «σύμπραξης περισσότερων προσώπων και κατανομής ρόλων», φυσικός αυτουργός είναι εκείνος που εμφανίζει στο κοινό τμήμα ή «απόχρωση» του έργου ή πράττει γενικά με τέτοιο τρόπο, ώστε να οργανώνει ουσιαστικά δημόσια εκτέλεση. Οι πράξεις του φυσικού αυτουργού είναι συνεπώς, άρρηκτα συνδεδεμένες με τη δημόσια εκτέλεση ή την έκθεση στο κοινό, ώστε σε ενδεχόμενο διακοπής των πρώτων, οι τελευταίες δε θα υφίστανται.⁷³

Συνεπώς, αυτουργός της προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι το πρόσωπο που εκτελεί την πράξη⁷⁴. Στην περίπτωση που περισσότερα του ενός πρόσωπα, πραγματώνουν με κοινό δόλο, παράλληλα ή διαδοχικά την αντικειμενική υπόσταση εγκλήματος, τα πρόσωπα αυτά είναι συναυτουργοί. Για παράδειγμα, δύο ή περισσότερα που εναλλάσσονται ενός μηχανήματος αναπαραγωγής μουσικού έργου, αποτελούν συναυτουργούς παράνομης αναπαραγωγής έργου στο κοινό⁷⁵.

Η συνδρομή στην εκτέλεση της πράξης μεταφράζεται σε συνέργεια απλή ή άμεση⁷⁶. Για παράδειγμα, απλή συνέργεια σε δημόσια εκτέλεση, τελεί αυτός που παραχωρεί την αίθουσα ή τον αντίστοιχο χώρο για τη δημόσια εκτέλεση του έργου⁷⁷. Τέλος, αξιόποινος μπορεί να κριθεί και ο δημιουργός του έργου, όταν δόλια (και χωρίς δικαίωμα) εκχωρεί σε τρίτους δικαιώματα, ήδη εκχωρημένα σε άλλο πρόσωπο⁷⁸.

---

⁷² Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 116, με παράδειγμα φυσικής αυτουργίας, το χειριστή του μηχανήματος εγγραφής, αναπαραγωγής ή μετάδοσης του έργου.

⁷³ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 116, με παράδειγμα φυσικής αυτουργίας, την παρουσίαση στο κοινό ενός μουσικού έργου-αυτουργοί είναι ο εκτελεστής της συνθέσεως, ο διευθυντής της ορχήστρας καθώς και κάθε μέλος της ορχήστρας.

⁷⁴ Βλ. και Γ. Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 447.

⁷⁵ Βλ. Γ. Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 447.

⁷⁶ Βλ. Γ. Κουμάντος, Πνευματική Ιδιοκτησία, ό.π., σελ. 447.

⁷⁷ Σύμφωνα, δε με την ΑΠ 147/1977 (δημοσιευμένη στο ΝοΒ 26/1978, σελ. 410-411), σε περίπτωση παράνομης δημόσιας εκτέλεσης μουσικού έργου, αυτουργοί είναι οι μουσικοί που εκτελούν, ενώ οι υπεύθυνοι του κέντρου συνεργοί.

⁷⁸ Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ.

3. Συρροή

Στην περίπτωση που αναφέρεται κάποιος σε έγκλημα, εννοεί την προσβολή μιας «μονάδας εννόμου αγαθού», η οποία είναι τυποποιημένη σε ποινικό νόμο.⁷⁹ Συνακόλουθα, όταν το αγαθό, μετά την προσβολή του, απαλλαγεί από την κυριαρχία του δράστη και "ειρηνεύσει", συγκροτείται νέα μονάδα του εκτεθειμένη σε νέα δυνατότητα προσβολής». ⁸⁰

Σε σχέση με τα εγκλήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας τώρα και τα ζητήματα συρροής τους, η μονάδα του εννόμου αγαθού εντοπίζεται στο μοναδικό και ανεξάρτητο (: «αυτοτελές») από την άποψη της πρωτοτυπίας, πνευματικό έργο λόγου, τέχνης ή επιστήμης, οποιασδήποτε μορφής⁸¹. Πρόκειται λόγου χάρη, για το γραπτό ή το προφορικό κείμενο, τη μουσική σύνθεση, τη χορογραφία, το αρχιτεκτονικό έργο, το χάρτη. Σε συνάφεια με τα προηγούμενα, επισημαίνεται ότι η μονάδα του εννόμου αγαθού είναι μία (τελείται ένα έγκλημα) και στην περίπτωση κατά την οποία περισσότερα διαφορετικά πρωτότυπα πνευματικά έργα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, έχουν μια «κοινή υλική έκφραση». ⁸²

Ένα πρώτο συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί, είναι ότι οι μονάδες του εννόμου αγαθού που προσβάλλονται και συνεπώς έχουμε και τόσα εγκλήματα, όσα είναι και τα έργα που προσβάλλονται. Στις περιπτώσεις λόγου χάρη της αναπαραγωγής μιας μουσικής σύνθεσης και ενός βιβλίου, υπάρχουν δύο αυτοτελείς προσβολές και άρα δύο εγκλήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας, τα οποία συρρέουν μεταξύ τους αληθώς(ή κατ' εξακολούθηση). ⁸³

Τα εγκλήματα του άρθρου 66 παρ. 1 ν. 2121/1993, σε κάποιες περιπτώσεις μπορούν να τελεστούν μόνο με την ύπαρξη του κατάλληλου (:πρόσφορου) τεχνικού εξοπλισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η εγγραφή ή η αναπαραγωγή. Για όσο διάστημα στην περίπτωση αυτή, ο δράστης έχει σε αναμονή και έτοιμα για χρήση τα κατάλληλα μηχανήματα, το έννομο αγαθό της πνευματικής ιδιοκτησίας, δεν

⁷⁹ Βλ. Ι. Μανωλεδάκης, σε Μανωλεδάκης-Παρασκευόπουλος, Εγχειρίδιο ποινικού δικαίου, β' έκδοση, Αθήνα- Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 76.

⁸⁰ Βλ. Ι. Μανωλεδάκης, σε Μανωλεδάκης-Παρασκευόπουλος, ό.π., σελ. 76.

⁸¹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 128.

⁸² Για παράδειγμα, μια μουσική κασέτα, ένα βιβλίο, μια δημόσια εκτέλεση. Βλ. σχετικά, Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 128.

⁸³ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 130.

ειρηνεύει.⁸⁴ Συνεπώς, όσες φορές κι αν γίνει αναπαραγωγή του έργου από το δράστη στο χρόνο αυτό, μία προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας θα υπάρχει.

Αν όμως για παράδειγμα, ο αναγκαίος τεχνικός εξοπλισμός καταστραφεί, το έννομο αγαθό ειρηνεύει, διότι ο δράστης δεν έχει πλέον τη δυνατότητα προσβολής του. Αντίστοιχα, η ειρήνευση του εννόμου αγαθού, επέρχεται κι όταν επέμβουν οι διωκτικές αρχές.⁸⁵ Η νέα αναπαραγωγή μετά την ειρήνευση του εννόμου αγαθού συνιστά προσβολή διαφορετικής μονάδας εννόμου αγαθού και άρα, νέα αυτοτελή προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας. Εμφανίζονται με αυτό τον τρόπο δύο εγκλήματα, τα οποία συρρέουν μεταξύ τους αληθινά (ή κατ' εξακολούθηση).⁸⁶

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω το έγκλημα του άρθρου 66 ν. 2121/1993 είναι γνήσιο πολύτροπο (υπαλλακτικά μικτό), διότι οι περισσότεροι τρόποι τέλεσής του δύνανται να εναλλαχθούν πάνω στο ίδιο υλικό αντικείμενο, όσο αυτό εκφράζει μια μονάδα εννόμου αγαθού. Η αναπαραγωγή και ταυτόχρονα δημόσια εκτέλεση, μιας μουσικής σύνθεσης για παράδειγμα, συνιστά ένα έγκλημα προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας.⁸⁷ Πρόκειται λοιπόν, για φαινομενική πραγματική συρροή, με το άρθρο 66 παρ. 1 ν.2121/1993 να εφαρμόζεται μία φορά με βάση την αρχή της διαζεύξεως ή εναλλαγής. Οι ως άνω δύο τρόποι τέλεσης, δίχως να έχει μεσολαβήσει ανάμεσά τους ειρήνευση του εννόμου αγαθού, εναλλάσσονται μεταξύ τους σε μία εγκληματική μονάδα.⁸⁸

Η συρροή μεταξύ αναπαραγωγής, κατοχής με σκοπό τη θέση σε κυκλοφορία και θέση σε κυκλοφορία είναι φαινομενική. Η αναπαραγωγή συνιστά προηγούμενη συντιμωρητή πράξη σε σχέση με την κατοχή με σκοπό τη θέση σε κυκλοφορία, αλλά και την ίδια τη θέση σε κυκλοφορία. Όμοια είναι η λύση και για την κατοχή με σκοπό τη θέση σε κυκλοφορία, σε σχέση με την θέση σε κυκλοφορία. Η αναπαραγωγή και η κατοχή, κρίνονται *in concreto*, ως προστάδια της θέσης σε κυκλοφορία και απορροφώνται από αυτή, με βάση την αρχή της απορρόφησης. Τα ίδια ισχύουν και για την συρροή ανάμεσα στην οργάνωση δημόσιας εκτέλεσης και τη δημόσια εκτέλεση.⁸⁹

---

⁸⁴ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 129.

⁸⁵ Βλ. αναλυτικότερα, Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 129, ιδίως υποσ. 346.

⁸⁶ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 130.

⁸⁷ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 131.

⁸⁸ Βλ. Ι. Μανωλεδάκης, σε Μανωλεδάκης-Παρασκευόπουλος, ό.π., σελ. 82.

⁸⁹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 133.

Η συρροή τώρα μεταξύ της παράνομης αναπαραγωγής έργου που προστατεύεται με πνευματική ιδιοκτησία και της πλαστογραφίας (216 ΠΚ), υποστηριζόταν υπό το καθεστώς του ν. 2121/1993, ότι ήταν αληθινή. Η νομολογία είχε υιοθετήσει την άποψη αυτή, το ίδιο και σημαντικό κομμάτι της θεωρίας.⁹⁰ Το βασικό επιχείρημα της άποψης αυτής, είναι η ετερότητα των προσβαλλόμενων εννόμων αγαθών (υπόμνημα- πνευματική ιδιοκτησία).⁹¹ Ο νόμος 2121/1993, τυποποιεί αυτοτελώς την αναπαραγωγή ως τρόπο προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας. Άρα, μεταξύ αναπαραγωγής και πλαστογραφίας ισχύει η αρχή της ειδικότητας και η συρροή είναι φαινομενική.⁹²

Ζήτημα εμφανίζεται ακόμα, ως προς τη συρροή μεταξύ της θέσης σε κυκλοφορία (άρθρο 66 παρ. 1) και την απάτη (άρθρο 386 ΠΚ). Αληθινή η συρροή μεταξύ απάτης και κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας.⁹³ Αληθινή η συρροή της αποδοχής προϊόντων εγκλήματος με την παράβαση των διατάξεων για την πνευματική ιδιοκτησία.⁹⁴

---

⁹⁰ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 133.

⁹¹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 133, ιδίως υποσ. 357. Βλ. επίσης, Χ. Μυλωνόπουλος, Ποινικό δίκαιο-Ειδικό μέρος-Τα εγκλήματα σχετικά με τα υπομνήματα (άρθρα 216-223 ΠΚ), Αθήνα, 2005, σελ. 114, με παραπομπή σε Εφ. 77/1991 (Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ), σύμφωνα με την οποία: «Η πλαστογραφία με χρήση συρρέει αληθώς με την παράβαση του άρθρου 16 του Νόμου 2387/1920. Μεταξύ των πιο πάνω διατάξεων δεν υπάρχει σχέση επικουρικότητας, απορρόφησης ή ειδικότητας. Δεν υπάρχει σχέση ειδικότητας λόγω της ετερότητας των προσβαλλόμενων εννόμων αγαθών. Η πλαστογραφία προσβάλλει το έννομο αγαθό του υπομνήματος, ενώ η πράξη της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας το σχετικό ιδιόρρυθμο δικαίωμα που αποτελείται από το περιουσιακό στοιχείο που προέρχεται από την πνευματική ιδιοκτησία και το ηθικό που συνιστά ειδική διαμόρφωση του δικαιώματος της προσωπικότητας», με περαιτέρω παραπομπές σε ΑΠ 2104/1985 (ΝΟΒ 34 σελ. 278) και ΑΠ 36/1986 (ΝΟΒ 34 σελ. 588).

⁹² Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 133.

⁹³ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλος: Ποινικό Δίκαιο, Τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας (άρθρα 372-406 Π.Κ.), β' έκδοση, Αθήνα, 2006, σελ. 546, πρβλ επίσης ΑΠ 1054/2003, ΠοινΛογ 2003/1141, ΕφΑθ 239/1985, ΠΧ ΛΕ/511, ΕφΑθ 3568/1991(υποσ. 450), ΑΠ 462/1983, ΠΧ ΛΓ/820.

⁹⁴ Βλ. Χ. Μυλωνόπουλος: Ποινικό Δίκαιο, Τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας (άρθρα 372-406 Π.Κ.), β' έκδοση, Αθήνα, 2006, σελ. 688, πρβλ. ΕφΑιγ. 99/1990, ΠΧ ΜΑ/337.

Κεφάλαιο Πέμπτο: Νομολογιακά παραδείγματα.

Σύμφωνα με την ΑΠ 1/2009⁹⁵: «Η εκτέλεση αποκριάτικων μουσικών εκδηλώσεων από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Αθηναίων, χωρίς την έγγραφη άδεια των πνευματικών δημιουργών ή της εκπροσώπησης αυτούς «Α.Ε.Π.Ι.», συνιστά παραβίαση του άρθρου 27 περ. α' και 66 παρ. 1 του ν. 2121/1993, έστω και αν ο φορέας που τις οργανώνει είναι Δημόσιος ή Δημοτικός και δεν επιδιώκει οικονομικό όφελος, αφού οι εκδηλώσεις αυτές δεν εμπίπτουν στην έννοια των επίσημων τελετών, για τις οποίες κατ'εξαιρέση δεν απαιτείται κατά τις αναφερόμενες διατάξεις, άδεια». Η ολομέλεια αναίρεσε βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών που έκρινε αντίθετα, ήτοι ότι οι αποκριάτικες εκδηλώσεις των Δήμων, εμπίπτουν στην αναφερόμενη εξαίρεση, θεωρώντας πως η απόφαση αυτή, προέβη σε εσφαλμένη ερμηνεία της διατάξεως του άρθρου 27 περ. α' του ν. 2121/1993. Στην απόφαση της ολομέλειας υπήρξε μειοψηφία δέκα έξι μελών, η οποία θεώρησε ορθή την κρίση αυτή του Συμβουλίου.

Η απόφαση ΑΠ 587/2009,⁹⁶ πραγματεύεται τη σχέση των εγκλημάτων κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας με αδικήματα που τελούνται δια του τύπου και καταλήγει ότι πρόκειται για διαφορετικά είδη εγκλημάτων. Όπως, αναφέρεται στην απόφαση: «Ως αδικήματα που τελούνται δια του τύπου νοούνται τα αδικήματα του κοινού δικαίου, δηλαδή εκείνα που προβλέπονται και τιμωρούνται από τον ποινικό κώδικα ή από ειδικούς ποινικούς νόμους, όταν τελούνται δια καταχρήσεως του τύπου ως μέσου για την εκδήλωσή τους. Τέτοια όμως δεν είναι τα από το άρθρο 66 παρ. 1 του Ν. 2121/1993 "περί πνευματικής ιδιοκτησίας κλπ.", προβλεπόμενα και τιμωρούμενα δηλαδή όποιος χωρίς δικαίωμα και κατά παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου ή διατάξεων των κυρωμένων με νόμο πολυμερών διεθνών συμβάσεων για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας εγγράφει έργα ή αντίτυπα, αναπαράγει αυτά άμεσα ή έμμεσα, προσωρινά ή μόνιμα, με οποιαδήποτε μορφή, εν όλω ή εν μέρει, μεταφράζει, διασκευάζει, προσαρμόζει ή μετατρέπει αυτά, προβαίνει σε διανομή αυτών στο κοινό με πώληση ή με άλλους τρόπους ή κατέχει με σκοπό διανομής, εκμισθώνει, εκτελεί δημόσια, μεταδίδει ραδιοτηλεοπτικά κατά οποιονδήποτε τρόπο, παρουσιάζει στο κοινό έργα ή αντίτυπα με οποιονδήποτε τρόπο,

⁹⁵ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., πρβλ. επίσης ΑΠ 1525/2008 στην ίδια Τράπεζα.

⁹⁶ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α.

εισάγει αντίτυπα του έργου που παρήχθησαν παράνομα στο εξωτερικό χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού και γενικά εκμεταλλεύεται έργα, αντίγραφα ή αντίτυπα που είναι αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας ή προσβάλλει το ηθικό δικαίωμα του πνευματικού δημιουργού να αποφασίζει για τη δημοσίευση του έργου στο κοινό, καθώς και να παρουσιάζει αυτό αναλλοίωτο χωρίς προσθήκες ή περικοπές, γιατί όλοι οι τρόποι τελέσεως του ειδικού αυτού αδικήματος αποτελούν στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης της εν λόγω παραβάσεως της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας και όχι μέσο εκτέλεσής της, η δε θέση σε κυκλοφορία τούτων είναι πράξη υλική και άσχετη προς τη χρησιμοποίηση του τύπου ως οργάνου (Ολ.ΑΠ 1162/79).»

Η απόφαση 1146/2009⁹⁷, ασχολείται με διάφορα σημαντικά ζητήματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως είναι τα σύνθετα και συλλογικά έργα και τα πρόσωπα που θεωρούνται δημιουργοί των έργων αυτών. Έτσι, θεωρεί ως έργα συνεργασίας «όσα έχουν δημιουργηθεί με την άμεση σύμπραξη δύο ή περισσότερων δημιουργών» ενώ ως δημιουργούς ενός έργου, που είναι προϊόν συνεργασίας, τους αρχικούς συνδικαιούχους του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου». Επίσης, «συλλογικά έργα θεωρούνται όσα έχουν δημιουργηθεί με τις αυτοτελείς συμβολές περισσότερων δημιουργών, κάτω από την πνευματική διεύθυνση και το συντονισμό ενός φυσικού προσώπου. Οι δημιουργοί των επιμέρους συμβολών είναι αρχικοί δικαιούχοι του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί των συμβολών τους, εφόσον αυτές είναι δεκτικές χωριστής εκμετάλλευσης. Όταν ένα έργο είναι σύνθετο, απαρτιζόμενο από τμήματα που έχουν δημιουργηθεί χωριστά, οι δημιουργοί των τμημάτων αυτών είναι αρχικοί συνδικαιούχοι των δικαιωμάτων επί του σύνθετου έργου και αποκλειστικοί αρχικοί δικαιούχοι των δικαιωμάτων του τμήματος, που δημιούργησε ο καθένας εφόσον αυτό είναι δεκτικό χωριστής εκμετάλλευσης». Η απόφαση αφορούσε σε κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας από καθηγήτρια πανεπιστημίου τμήματος σύνθετου έργου, που είχε συγγράψει συνάδελφός της και είχε εκδοθεί σε κοινό βιβλίο με αυτή, με διακριτά όμως τα μέρη που είχε συγγράψει ο καθένας. Η καθηγήτρια οικειοποιήθηκε το έργο του συναδέλφου της και το εξέδωσε σε νέο βιβλίο, με διαφορετικό τίτλο ως δικό της έργο. Ο τελευταίος της ζήτησε να πάψει να προσβάλλει με την παράνομη συμπεριφορά της τα δικαιώματα επί του έργου του, εκείνη αρνήθηκε, γι' αυτό και ο συνάδελφός της κατέθεσε μήνυση

⁹⁷ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α.

εναντίον της. Η απόφαση αυτή απέρριψε και σχετικό ισχυρισμό της καθηγήτριας για συνδρομή στο πρόσωπό της συγγνωστής νομικής πλάνης, «καθώς η αναιρεσείουσα ως Καθηγήτρια ευχερώς θα μπορούσε να πληροφορηθεί για το άδικο των ενεργειών της, όχι μόνο καταφεύγοντας σε δικηγόρο, αλλά και σε συναδέλφους της που έχουν ασχοληθεί με το συγκεκριμένο θέμα και σε κάθε περίπτωση εντυφώνοντας η ίδια σε σχετικές μελέτες, που δημοσιεύονται σε Νομικά.».

Η απόφαση ΑΠ 513/2008,⁹⁸ ασχολείται με το θέμα της πρωτοτυπίας του έργου. Ως έργο, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 2121/1993, νοείται κάθε δημιουργήμα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή προσιτή στις αισθήσεις, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, εφόσον είναι πρωτότυπο. Η «πρωτοτυπία», η έννοια της οποίας δεν προσδιορίζεται γενικά από το νόμο, είναι «κατά την κρατούσα στη νομολογία άποψη, η κρίση ότι, κάτω από παρόμοιες συνθήκες και με τους ίδιους στόχους, κανένας άλλος δημιουργός, κατά λογική πιθανολόγηση, δεν θα ήταν σε θέση να δημιουργήσει έργο όμοιο ή ότι παρουσιάζει μια ατομική ιδιομορφία ή ένα ελάχιστο όριο "δημιουργικού ύψους", κάποια απόσταση δηλαδή από τα ήδη γνωστά ή αυτονόητα.».

Σύμφωνα με την απόφαση ΑΠ 1054/2003⁹⁹, η συρροή μεταξύ απάτης και παραβίασης νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας είναι αληθής. Με την απόφαση αυτή καταδικάστηκε κάποιος διότι έθεσε σε κυκλοφορία παράνομα και χωρίς να έχει δικαίωμα, πανταλόνια που είχε κατασκευάσει κατ' απομίμηση των γνησίων. Με την απόφαση κρίθηκε επίσης ότι είναι δυνατή η απαλλαγή του κατηγορουμένου για το ένα από τα συρρέοντα εγκλήματα και η καταδίκη του για το άλλο.

Η απόφαση Εφ.Αθ. 2949/2003¹⁰⁰, ασχολείται με την έννοια του πρωτότυπου προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, καθώς και του απορρήτου προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών. Με την απόφαση απαλλάχθηκαν προγραμματιστές Η/Υ για παράβαση του άρθρου 66 παρ. 1 του Ν. 2121/1993, εφόσον το κατασκευασθέν πρόγραμμα Η/Υ, δεν αποτελούσε αντιγραφή ή παραποίηση του λογισμικού προγράμματος της μηνύτριας εταιρείας και οι ευρεθείσες ομοιότητες οφείλονταν στην κοινή πρακτική κατασκευή προγραμμάτων. Επίσης, απαλλάχθηκαν και για παραβίαση επιχειρηματικών απορρήτων, εφόσον το υποκλαπέν πρόγραμμα Η/Υ δεν συνιστούσε απόρρητο επιχείρησης ιδιωτικού δικαίου.

---

⁹⁸ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α.

⁹⁹ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ.

¹⁰⁰ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ.

Με την απόφαση ΑΠ 1951/2002¹⁰¹, αναιρέθηκε απόφαση του Τριμελούς Εφετείου, το οποίο καταδίκασε τον κατηγορούμενο για κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας και για αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Το σκεπτικό της αναίρεση της απόφασης ήταν η έλλειψη αιτιολογία, διότι για το πρώτο έγκλημα δεν αναφέρονταν οι τίτλοι που περιείχαν οι (40) δίσκοι CD που «εκλάπησαν», ούτε ποιοι ήταν οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες ούτε και οι επωνυμίες των δικαιούχων παραγωγών εταιριών, ενώ ως προς το δεύτερο έγκλημα δεν υπήρχε καμιά αιτιολογία.

Σύμφωνα με το Βουλ. Συμβ.Εφ. Θεσ/νικης 659/1999,¹⁰² συνιστά κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας η δια φωτοτυπήσεως αναπαραγωγή βιβλίων καθηγητή νομικής σχολής και η διάθεση αυτών στους φοιτητές σε τιμή πολύ χαμηλότερη εκείνης του πρωτοτύπου. Δεν έχει σημασία το γεγονός ότι η αναπαραγωγή έγινε από φωτοτυπίες του πρωτοτύπου.

Η ΑΠ 2080/2001¹⁰³, έκρινε ότι για την στοιχειοθέτηση της αξιόποινης πράξης της αναπαραγωγής και εκμετάλλευσης του έργου που προστατεύεται με την πνευματική ιδιοκτησία, χωρίς την άδεια του δημιουργού του, απαιτείται το έργο να είναι πρωτότυπο. Εν προκειμένω, πολιτικός μηχανικός καταδικάστηκε επειδή για την έκδοση οικοδομικής άδειας φωτοτύπησε τοπογραφικό διάγραμμα συναδέλφου του και εν συνεχεία έθεσε σε αυτό τη σφραγίδα και την υπογραφή του. Η απόφαση χαρακτήρισε το σχεδιάγραμμα ως πνευματικό έργο χωρίς να κάνει λόγο για την πρωτοτυπία του. Η απόφαση αναιρέθηκε με το σκεπτικό ότι το εφετείο θα έπρεπε να εκθέσει με ποιες σκέψεις υπήγαγε στην έννοια του πρωτότυπου πνευματικού δημιουργήματος το σχεδιάγραμμα, ώστε να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος του Αρείου Πάγου για την ορθή ή μη εφαρμογή του νόμου.

Η απόφαση ΑΠ 820/2003¹⁰⁴, αντιμετωπίζει το ζήτημα του αδικήματος δημόσιας εκτέλεσης μουσικής σύνθεσης, χωρίς την απαιτούμενη άδεια και τον σχετικό ισχυρισμός του κατηγορουμένου – αναιρεσειόντος, ότι επρόκειτο για ραδιοφωνική ακρόαση προς δική του ενημέρωση. Το Εφετείο έκρινε ένοχο επιχειρηματία-υπεύθυνο εμπορικού καταστήματος, διότι εκτέλεσε δημόσια και έκανε προσιτές, σε κύκλο προσώπων ευρύτερο της οικογένειας του και του άμεσου κοινωνικού περιβάλλοντος, μουσικές συνθέσεις προστατευόμενες από ορισμένο οργανισμό συλλογικής διαχείρισης, χωρίς την άδεια του τελευταίου. Η απόφαση

¹⁰¹ Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ.

¹⁰² Αρμενόπουλος 1999, σελ. 1467.

¹⁰³ Βλ. ΠοινΔικ 2002, σελ. 1143.

¹⁰⁴ Βλ. Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ.

αναιρέθηκε, διότι δεν αναφερόταν κανένα σαφές και συγκεκριμένο πραγματικό περιστατικό, το οποίο να δηλώνει δημόσια εκτέλεση, ούτε ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η δημόσια εκτέλεση, αναγκαία στοιχεία για την πληρότητα της αιτιολογίας.

Κεφάλαιο Έκτο: Δικονομικά ζητήματα

1. Ποινική δίωξη

Η ποινική δίωξη κατά το ελληνικό ποινικό δικονομικό δίκαιο, αποτελεί πράξη της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής, η οποία απευθύνεται προς την αρμόδια δικαστική αρχή και σκοπό έχει την διαπίστωση της ύπαρξης και συνακόλουθα τη διαλεύκανση ενός εγκλήματος.¹⁰⁵ Η φύση των δικαιοϋκτών ρυθμίσεων που διέπουν την ποινική δίωξη είναι δημοσίου δικαίου, καθόσον «μοναδικός και αποκλειστικός φορέας της δίωξης των εγκλημάτων είναι η Πολιτεία»¹⁰⁶, αφού σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 εδ. α' ΚΠΔ: «την ποινική δίωξη την ασκεί στο όνομα της Πολιτείας ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών».¹⁰⁷ Η κίνηση της ποινικής δίωξης πραγματοποιείται κατά κανόνα αυτεπαγγέλτως (αρχή της αυτεπάγγελτης ή εξ' επαγγέλματος δίωξης των εγκλημάτων)¹⁰⁸, κατ' εξαίρεση δε μόνο κατ' έγκληση του παθόντος¹⁰⁹ ή κατόπιν σχετικής αίτησης ή άδειας¹¹⁰.

Τα εγκλήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας διώκονται σήμερα, αυτεπαγγέλτως. Σε αντίθεση με τον προηγούμενο νόμο 2387/1920 που απαιτούσε έγκληση για τη δίωξή τους, ο νόμος 2121/1993 ακολουθεί τον κανόνα της αυτεπάγγελτης δίωξης¹¹¹.

Τα εγκλήματα που προέβλεπε το άρθρο 16 ν. 2387/1920, διώκονταν λοιπόν, κατόπιν έγκλησης του «αδικηθέντα». Η νομοθετική επιλογή για κατ' έγκληση δίωξη στηριζόταν στο γεγονός ότι οι προσβολές κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας αντιμετώπιζονταν ως μικρής βαρύτητας όπως επίσης, θεωρούνταν και πιο

¹⁰⁵ Βλ. Π. Καίσαρης, σε Κώδικας Ποινικής Δικονομίας-Ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος 1^{ος}, δεύτερη έκδοση (2011), σελ. 84.

¹⁰⁶ Βλ. αναλυτικά σε Α. Καρρά, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, τρίτη έκδοση (2007), σελ. 267. Η κίνηση της ποινικής δίωξης στο όνομα της Πολιτείας, επιβεβαιώνει κατά τον Καρρά την απόλυτη ισχύ της «αρχής της κρατικής δίωξης των εγκλημάτων ή της δημόσιας κατηγορίας».

¹⁰⁷ Βλ. Π. Καίσαρης, Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, ό.π., σελ. 85.

¹⁰⁸ Βλ. Α. Καρράς, Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, ό.π., σελ. 268.

¹⁰⁹ Βλ., άρθρο 50 παρ. 1 ΚΠΔ: «Κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις που ορίζονται ρητά στον ποινικό κώδικα ή σε άλλους νόμους η ποινική δίωξη γίνεται μόνο με έγκληση του παθόντος.»

¹¹⁰ Βλ., άρθρο 36 ΚΠΔ: «Όταν δεν απαιτείται έγκληση ή αίτηση, η ποινική δίωξη κινείται αυτεπάγγελτα, ύστερα από αναφορά, μήνυση ή άλλη είδηση ότι διαπράχθηκε αξιόποινη πράξη.»

¹¹¹ Βλ. και ΑΠ 1490/2004, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ: η οποία αναφέρει για την άσκηση ποινικής δίωξης για την αξιόπινη πράξης της παραβίασης πνευματικής ιδιοκτησίας: «Ενώ δεν απαιτείται έγκληση για την άσκηση ποινικής δίωξης για την ως άνω αξιόποινη πράξη, αφού η ποινική δίωξη γι' αυτή δεν ορίζεται, κατ' εξαίρεση, στις περιπτώσεις που ορίζονται ρητά στον ποινικό κώδικα ή σε άλλους νόμους ότι γίνεται μόνο με έγκληση του παθόντος αλλά κινείται αυτεπάγγελτα (άρθρα 36,50τουΚΠΔ).»

προσωπικού - ατομικού χαρακτήρα. Έτσι, όπως επισημαίνεται σχετικά, «τα στοιχεία αυτά οδηγούσαν το μεν σε υποχώρηση οποιαδήποτε αντίθετη βούληση της Πολιτείας, το δε αναδείκνυαν σε κυρίαρχο μέγεθος τη στάση του φορέα του εννόμου αγαθού απέναντι στην πράξη».¹¹²

Ζήτημα προέκυπτε και με την έννοια του «αδικηθέντος» που αναφερόταν στο νόμο 2387/1920 ως δικαιούχος της έγκλησης. Οι ιδιαιτερότητες αλλά και η ίδια η φύση της πνευματικής ιδιοκτησίας η οποία εμπεριέχει τόσο το περιουσιακό όσο και το ηθικό δικαίωμα (όπως επίσης και η δυνατότητα ή μη μεταβίβασης αυτού), διαμόρφωσαν τελικά, το εννοιολογικό πλαίσιο και περιεχόμενο του όρου «αδικηθείς»¹¹³. Έτσι, «αδικηθέντες» και συνεπώς πρόσωπα με δικαίωμα υποβολής έγκλησης κρίθηκαν οι: (α) ο πνευματικός δημιουργός του έργου ανεξάρτητα αν είχε προβεί σε μεταβίβαση αυτού, (β) ο εκδοχέας του περιουσιακού δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας, το πρόσωπο στο οποίο ο πνευματικός δημιουργός μεταβίβασε (κατ' αποκλειστικότητα ή μη) το περιουσιακό του δικαίωμα, (γ) η ΑΕΠΙ, αλλά μόνο για λογαριασμό των πνευματικών δημιουργών που ήταν μέλη της¹¹⁴.

Η κατ' έγκληση δίωξη των εγκλημάτων που προέβλεπε το άρθρο 16 ν. 2387/1920, είναι πιθανό να οφείλεται στο γεγονός ότι για τον συγκεκριμένο νομοθέτη η πράξη εμπεριείχε μικρή απαξία της ή περιορισμένη επίδραση στον κοινωνικό χώρο.¹¹⁵ Η ουσία είναι ότι για τον νομοθέτη του 1993 (αλλά και των μετέπειτα χρόνων) τα εγκλήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας έχουν ιδιαίτερα μεγάλη απαξία, γι' αυτό και η δίωξή τους εντάσσεται στον κανόνα του αυτεπάγγελτου.

2. Παράσταση πολιτικής αγωγής

Η δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής απώτερο σκοπό έχει την αποζημίωση του προσώπου που «αδικήθηκε» από το έγκλημα, μέσα από την καταδίκη του δράστη. Δικαιούμενος σε παράσταση πολιτικής είναι ο αδικηθείς, σε αντίθεση με την έγκληση, της οποίας δικαιούχος είναι ο παθών από το έγκλημα (: ο φορέας του εννόμου αγαθού)¹¹⁶. Το ζήτημα της ενεργητικής νομιμοποίησης ενός προσώπου ως

¹¹² Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 45.

¹¹³ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 45.

¹¹⁴ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 45, 46

¹¹⁵ Βλ. αναλυτικά για τους δικαιολογητικούς λόγους της κατ' έγκληση δίωξης, Γ. Μπέκας, σε: Συστηματική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα, Άρθρα 117-120 ΠΚ, Αθήνα (1994), σελ. 12-14.

¹¹⁶ Βλ. αναλυτικά, Γ. Μπέκας, σε: Συστηματική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα, ό.π., σελ. 20. Πρβλ. επίσης ΑΠ 834/2000, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., σύμφωνα με την οποία: «...δικαίωμα παραστάσεως ως πολιτικώς ενάγων κατά την ποινική διαδικασία για την επιδίκαση

πολιτικώς ενάγοντος, ρυθμίζεται από το άρθρο 63 εδ. α' ΚΠΔ, το οποίο ορίζει: «Η πολιτική αγωγή για την αποζημίωση και την αποκατάσταση από το έγκλημα και για τη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης μπορεί να ασκηθεί στο ποινικό δικαστήριο από τους δικαιούχους σύμφωνα με τον αστικό κώδικα». Εξάλλου, δυνατότητα να παραστούν ως πολιτικώς ενάγοντες έχουν τόσο φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα.¹¹⁷

Η νομιμοποίηση του πολιτικώς ενάγοντα εξαρτάται άμεσα από το αν στη συγκεκριμένη ποινική δίκη χωρά παράσταση πολιτικής αγωγής ή όχι. Κι αυτό διότι δεν είναι απαραίτητο ότι σε κάθε ποινική δίκη, δίχως άλλο, θα υπάρχει και δυνατότητα παράστασης πολιτικής αγωγής.¹¹⁸ Σε συνάφεια με τα ανωτέρω, σε περιπτώσεις παραβίασης ποινικών διατάξεων που στοχεύουν στην προστασία του γενικού συμφέροντος / κοινωνικού συνόλου και όχι ατομικών εννόμων αγαθών, υποστηρίζεται ότι παράσταση πολιτικής αγωγής δεν επιτρέπεται.¹¹⁹

Αντίστροφα, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη στη θεωρία και τη νομολογία άποψη, σε περίπτωση προστασίας προσωπικού εννόμου αγαθού, η δυνατότητα παράστασης πολιτικής αγωγής εκ μέρους του φορέα του αγαθού αυτού, θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη.¹²⁰ Έτσι, η παράσταση πολιτικής αγωγής επιτρέπεται στην περίπτωση εγκλημάτων, που τυποποιούνται σε ουσιαστικές ποινικές διατάξεις, οι οποίες προστατεύουν προσωπικά-ατομικά αλλά και κρατικά-δημόσια έννομα αγαθά.

αποζημιώσεως, χρηματικής ικανοποίησεως, λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης, προκληθείσης από αξιόποινη πράξη, έχει μόνο ο φορέας του δικαιώματος, το οποίο προσβάλλεται και ζημιώνεται κατά τρόπο άμεσο.»

¹¹⁷ Βλ. ενδεικτικά, ΑΠ 834/2000, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., σύμφωνα με την οποία: «...στα νομικά πρόσωπα αναγνωρίζεται κατ' αρχήν ικανότητα δικαίου στην οποία περιλαμβάνεται η ικανότητα αποκτήσεως δικαιωμάτων αναλόγων προς εκείνα που αποκτά το φυσικό πρόσωπο, πλην εκείνων που προϋποθέτουν ανθρώπινη ιδιότητα. Έτσι το νομικό πρόσωπο αποκτά περιουσιακά δικαιώματα καθώς επίσης και δικαίωμα «επί της προσωπικότητας», εκδηλώσεις του οποίου είναι το όνομα, η φήμη, η πίστη, το μέλλον του. Επομένως και το νομικό πρόσωπο μπορεί να αξιώσει αποζημίωση για την υλική ζημία που υφίσταται από την προσβολή των δικαιωμάτων του ως και χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υφίσταται από την προσβολή του ονόματος ή τη μείωση της επαγγελματικής πίστεως και υπολήψεώς του.

¹¹⁸ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 148 – 149, ο οποίος επισημαίνει ότι θα πρέπει για τη διαπίστωση της δυνατότητας δήλωσης παράστασης πολιτικής αγωγής σε ποινική δίκη, να διερευνάται με κάθε επιμέλεια «η προστατευτική σφαίρα του κανόνα της ουσιαστικής ποινικής διατάξεως, με την οποία τυποποιείται η αξιόποινη πράξη που φέρεται ότι τελέσθηκε».

¹¹⁹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 149.

¹²⁰ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 149.

Κι αυτό διότι, ο φορέας του ατομικού εννόμου αγαθού, που προστατεύεται από συγκεκριμένο ποινικό νόμο, υφίσταται άμεση και όχι έμμεση ζημία.¹²¹

Στο επίπεδο τώρα της πνευματικής ιδιοκτησίας, το έγκλημα του άρθρου 66 ν. 2121/1993 προσβάλλει προσωπικό έννομο αγαθό, άρα ο φορέας του αγαθού αυτού, ήτοι ο πνευματικός δημιουργός δικαιούται να δηλώσει παράσταση πολιτικής αγωγής.¹²² Το δικαίωμα του δημιουργού (άρα και το προσωπικό έννομο αγαθό) πνευματικής ιδιοκτησίας αναλύεται στο περιουσιακό και στο ηθικό δικαίωμα. Το περιουσιακό δικαίωμα δύναται να μεταβιβαστεί εν ζωή ή αιτία θανάτου, ενώ αντίθετα το ηθικό δικαίωμα είναι αμεταβίβαστο εν ζωή, δύναται όμως να κληρονομηθεί.¹²³ Συνεπώς, ο πνευματικός δημιουργός δύναται να παραστεί ως πολιτικώς ενάγων σε κάθε περίπτωση (ακόμα κι αν έχει μεταβιβάσει το περιουσιακό του δικαίωμα) για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, επειδή προσβλήθηκε το ηθικό του δικαίωμα. Από την άλλη πλευρά όμως, η δυνατότητα έγκυρης παράστασης πολιτικής αγωγής του πνευματικού δημιουργού για αποκατάσταση της υλικής ζημίας (:αποζημίωση) είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την μεταβίβαση ή μη του περιουσιακού του δικαιώματος. Συνακόλουθα, εάν μεταβίβασε το περιουσιακό του δικαίωμα σε τρίτον, δεν έχει δικαίωμα σε παράσταση πολιτικής αγωγής για αποζημίωση, ενώ αντίθετα εάν δεν το μεταβίβασε, η συγκεκριμένη δήλωση παράστασης πολιτικής αγωγής είναι επιτρεπτή και έγκυρη¹²⁴.

Σε περίπτωση κατάρτισης σύμβασης μεταξύ του δημιουργού και άλλου προσώπου (ή και σε περίπτωση άδειας εκμετάλλευσης)¹²⁵, με περιεχόμενο την

---

¹²¹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 149, με περαιτέρω παραπομπές σε σχετική νομολογία. Όπως αναφέρει δε χαρακτηριστικά, η ΑΠ 1720/2004, δημοσιευμένη σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΔΣΑ: «Από τις διατάξεις των άρθρων 63, 64, 82, 87 ΚΠΔ και 914, 928, 929, 932 ΑΚ προκύπτει ότι δικαίωμα παραστάσεως ως πολιτικώς ενάγων κατά την ποινική δίκη για την επιδίκαση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης έχει μόνο ο φορέας του δικαιώματος που προσβάλλεται κατά τρόπο άμεσο, μπορούν δε να αξιώσουν χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης και τα νομικά πρόσωπα αν η αξιόποινη πράξη τελέστηκε εις βάρος τους και έχει δυσμενή επίδραση στο κύρος, την πίστη ή τη φήμη τους.»

¹²² Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 150.

¹²³ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 150, Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 401. Πρβλ και ΑΠ 907/2003, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ, σύμφωνα με την οποία: «Το ηθικό δικαίωμα του δημιουργού είναι αμεταβίβαστο και διαφέρει από το δικαίωμα αυτού ή του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ή προστασίας να ζητήσουν χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης λόγω αδικοπραξίας.»

¹²⁴ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 150.

¹²⁵ Βλ. και άρθρο 13 ν. 2121/1993, σύμφωνα με το οποίο: «1. Ο δημιουργός του έργου μπορεί να καταρτίζει συμβάσεις, με τις οποίες αναθέτει στον αντισυμβαλλόμενο και αυτός αναλαμβάνει την υποχρέωση να ασκήσει εξουσίες, που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα (συμβάσεις εκμετάλλευσης).

άσκηση εξουσιών που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα, τότε το πρόσωπο αυτό νομιμοποιείται να ζητεί στο δικό του όνομα τη δικαστική προστασία των εξουσιών που ασκεί από προσβολές τρίτων¹²⁶. Άρα, ο αντισυμβαλλόμενος αυτός του πνευματικού δημιουργού δύναται να παραστεί ως πολιτικώς ενάγων για αποκατάσταση της υλικής ζημίας ή για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.¹²⁷

Ζητήματα δημιουργούνται με την παράσταση πολιτικής αγωγής από τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης των δικαιωμάτων των δημιουργών. Υποστηρίζεται¹²⁸ για παράδειγμα, ότι οργανισμός συλλογικής διαχείρισης όπως είναι η Ανώνυμη Εταιρεία Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Α.Ε.Π.Ι.) δεν δύναται να παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγουσα κι ότι ενδεχόμενη παράστασή της αποτελεί καταστρατήγηση της αρχής της νομιμότητας και εισαγωγή της αρχής της σκοπιμότητας στην ποινική δίκη. Κι αυτό διότι, δεν καθίσταται αμέσως παθούσα από το έγκλημα της παραβίασης πνευματικής ιδιοκτησίας ενώ δεν είναι δυνατή κι η εκχώρηση της απαίτησης για ηθική βλάβη, εφόσον το άρθρο 933 ΑΚ, ορίζει ότι η αξίωση της ηθικής βλάβης είναι ανεκχώρητη εξαιτίας του προσωποπαγούς χαρακτήρα της¹²⁹. Εξάλλου, δεν υπάρχει

---

2. Ο δημιουργός του έργου μπορεί να επιτρέψει σε κάποιον άλλον την άσκηση εξουσιών, που απορρέουν από το περιουσιακό του δικαίωμα (άδειες εκμετάλλευσης).

3. Οι συμβάσεις και οι άδειες εκμετάλλευσης μπορεί να είναι αποκλειστικές ή μη αποκλειστικές. Οι αποκλειστικές συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης παρέχουν στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα να ασκεί τις εξουσίες στις οποίες αναφέρεται η σύμβαση ή η άδεια κατ' αποκλεισμό οποιουδήποτε τρίτου. Οι μη αποκλειστικές συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης παρέχουν στον αντισυμβαλλόμενο το δικαίωμα να ασκεί τις εξουσίες, στις οποίες αναφέρεται η σύμβαση ή η άδεια παράλληλα προς το δημιουργό και άλλους αντισυμβαλλομένους. Όταν υπάρχει σύμβαση ή άδεια εκμετάλλευσης ο αντισυμβαλλόμενος νομιμοποιείται, εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία να ζητεί, στο δικό του όνομα, τη δικαστική προστασία των εξουσιών, που ασκεί από παράνομες προσβολές τρίτων.

4. Σε περίπτωση αμφιβολίας, η σύμβαση και η άδεια εκμετάλλευσης θεωρούνται μη αποκλειστικές.

5. Η σύμβαση ή η άδεια δεν μπορεί ποτέ να περιλαμβάνει το σύνολο των μελλοντικών έργων του δημιουργού και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αναφέρεται και σε τρόπους εκμετάλλευσης που δεν ήταν γνωστοί κατά το χρόνο της κατάρτισης των σχετικών δικαιιοπρασιών.

6. Τα δικαιώματα εκείνου που αναλαμβάνει την εκμετάλλευση ή που αποκτά τη δυνατότητα εκμετάλλευσης δεν μπορούν να μεταβιβασθούν μεταξύ ζώντων χωρίς τη συναίνεση του δημιουργού.».

¹²⁶ Βλ. και ΑΠ 162/1971, σε Ποιν. Χρον. 1971, σελ. 465, σύμφωνα με την οποία νόμιμα υποβλήθηκε έγκληση και δηλώθηκε παράσταση πολιτικής αγωγής από εκδότη συγγράμματος, εφόσον είχε εκχωρηθεί σε αυτόν το δικαίωμα αναπαραγωγής.

¹²⁷ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 150, με σχετική επισήμανση ότι, σε μια ποινική δίκη υπάρχει δυνατότητα παράστασης πολιτικής αγωγής τόσο του πνευματικού δημιουργού για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης από την προσβολή του ηθικού δικαιώματος, όσο και τρίτου προσώπου με δικαιώματα από σύμβαση ή άδεια εκμετάλλευσης για αποζημίωση ή χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης.

¹²⁸ Βλ. Θ. Κονταξής, Η δυνατότητα ή μη παράστασης πολιτικής αγωγής από εργαζόμενο σε βάρος του εργοδότη του σε περίπτωση μη καταβολής μισθών, σε Ποιν. Δικ. 2010, σελ. 247-248.

¹²⁹ Βλ. Θ. Κονταξής, Η δυνατότητα ή μη παράστασης πολιτικής αγωγής από εργαζόμενο σε βάρος του εργοδότη του σε περίπτωση μη καταβολής μισθών, ό.π., σελ. 248.

κάποιος που «υποφέρει προσωπικά από τη βίωση της εγκληματικής αδικίας», σε κάθε περίπτωση δε, δεν δύναται μια ανώνυμη εταιρεία με παράγωγο δικαίωμα (: εμμέσως παθούσα) να διεκδικεί την απόλαυση δικαιωμάτων από μια αυστηρά προσωπική σχέση¹³⁰. Άλλωστε, οι εκδοχείς της αξίωσης αποζημίωσης δεν νομιμοποιούνται ενεργητικά ως πολιτικώς ενάγοντες¹³¹.

Οι δημιουργοί από την άλλη πλευρά, έχουν από το νόμο τη δυνατότητα ανάθεσης σε οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και προστασίας, της διαχείρισης και της προστασίας του περιουσιακού τους δικαιώματος και των εξουσιών που απορρέουν από αυτό¹³². Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης συνακόλουθα, έχουν την

---

¹³⁰ Βλ. Ν. Ανδρουλάκης, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, 1994, σελ. 307-308, σύμφωνα με τον οποίο: « Από τη φύση του πράγματος που είναι η πολιτική αγωγή και κατά τελοολογικό περιορισμό της έκτασης στην οποία φαίνεται να την αναγνωρίζει το άρθρο 63 ΚΠΔ, έπεται ότι δε θα πρέπει να νομιμοποιούνται ενεργητικά ως πολιτικώς ενάγοντες πρόσωπα με παράγωγα δικαιώματα, δυνάμει κάποιας σχέσης που τα συνδέει με τον αρχικό δικαιούχο...».

¹³¹ Βλ. Ν. Ανδρουλάκης, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, ό.π., σελ. 308.

¹³² Βλ. άρθρο 54 ν. 2121/1993, σύμφωνα με το οποίο: «1. Οι δημιουργοί μπορούν να αναθέτουν σε οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και προστασίας, που έχουν αποκλειστικά αυτόν το σκοπό, τη διαχείριση ή την προστασία ή τη διαχείριση και την προστασία του περιουσιακού τους δικαιώματος ή εξουσιών που απορρέουν από αυτό. Το ίδιο ισχύει και για τους δωρεοδόχους των δημιουργών, καθώς και για τους καθολικούς ή αιτία θανάτου διαδόχους, όπως επίσης και για το ίδρυμα που συνιστά ο δημιουργός. Οι οργανισμοί αυτοί λειτουργούν με οποιαδήποτε εταιρική μορφή. Αν λειτουργούν με τη μορφή ανώνυμης εταιρείας, τότε οι μετοχές της εταιρείας αυτής είναι υποχρεωτικώς ονομαστικές στο σύνολό τους. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρ. 2 έως 4 του άρθρου 24 του ν. 1746/1988. Η κοινοποίηση που προβλέπεται από την παρ. 4 του άρθρου 24 του ν. 1746/1988 γίνεται μόνο προς το Υπουργείο Πολιτισμού. Οι παραπάνω οργανισμοί μπορούν επίσης να λειτουργήσουν και ως αστικοί συνεταιρισμοί κατά το ν. 1667/1986. Στην τελευταία περίπτωση: α) όπου στο ν. 1667/1986 αναφέρεται, με οποιαδήποτε αρμοδιότητα, το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας τις αρμοδιότητές του αναλαμβάνει το Υπουργείο Πολιτισμού, β) οι συνεταιρισμοί αυτοί μπορούν να ιδρυθούν και να λειτουργήσουν σε πανελλήνια βάση κατ' εξαίρεση της αρχής της τοπικότητας, γ) επιτρέπεται και όλα τα μέλη του συνεταιρισμού να είναι νομικά πρόσωπα, δ) το καταστατικό των συνεταιρισμών αυτών μπορεί να προβλέπει: αα) όρους, εσωτερικές διαδικασίες και όργανα που αποφασίζουν για την εισδοχή, την αποχώρηση ή τον αποκλεισμό συνταίρου, κατά παρέκκλιση από τους όρους, τις διαδικασίες και τα όργανα που προβλέπονται στις παραγράφους 4, 5, 6, 7 και 8 του άρθρου 2 του ν.1667/1986, ββ) ότι, στην περίπτωση αποχώρησης ή αποκλεισμού συνταίρου ή μη απόκτησης της ιδιότητας του συνταίρου από τους κληρονόμους, δεν υπάρχει αξίωση του συνταίρου ή των κληρονόμων για απόδοση των συνεταιριστικών τους μερίδων ή καταβολή της αξίας αυτών ή ότι υπάρχει αξίωση για απόδοση μόνο της ονομαστικής αξίας των μερίδων, γγ) τη δυνατότητα απόκτησης απεριόριστου αριθμού προαιρετικών μερίδων από τους συνταίρους, δδ) το εν ζώη αμεταβίβαστο των συνεταιριστικών μερίδων, εε) κατηγορίες συνταίρων είτε χωρίς δικαίωμα ψήφου είτε με αριθμό ψήφων ανά συνταίρο ανεξάρτητο από τον αριθμό των υποχρεωτικών ή προαιρετικών μερίδων του κάθε συνταίρου, στστ) τον περιορισμό του δικαιώματος του β εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 4 του ν. 1667/1986 για λόγους προστασίας των θεμιτών συμφερόντων των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, ζζ) ότι οι νέοι συνταίροι δεν έχουν καθόλου ή έχουν για ορισμένο μόνο χρόνο μετά την ίδρυση του συνεταιρισμού, υποχρέωση καταβολής, εκτός από το ποσό της μερίδας της και εισφοράς ανάλογης προς την καθαρή περιουσία του συνεταιρισμού", "ε) οι συνεταιρισμοί αυτοί είναι πάντοτε περιορισμένης ευθύνης και οι συνταίροι δεν ευθύνονται προσωπικά για τα χρέη των συνεταιρισμών, στ) Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού μπορούν να ρυθμίζονται τα θέματα των άρθρων 5, 6, 7, και 8 του ν. 1667/1986, καθώς και εν γένει θέματα εσωτερικών σχέσεων των συνεταιρισμών αυτών, ανάλογα προς τα ισχύοντα στα Κράτη - Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης που λειτουργούν με αντίστοιχη ή παρεμφερή μορφή".

2. Προκειμένου για δευτερεύουσα σύγχρονη, ακέραιη και αμετάβλητη μετάδοση ραδιοηλεκτρικών προγραμμάτων μέσω καλωδίων ή άλλων υλικών αγωγών, η συλλογική διαχείριση της σχετικής εξουσίας των δημιουργών είναι υποχρεωτική.

3. Η ανάθεση μπορεί να γίνεται είτε με μεταβίβαση του δικαιώματος ή των σχετικών εξουσιών προς το σκοπό της διαχείρισης ή της προστασίας είτε με παροχή σχετικής πληρεξουσιότητας. Η ανάθεση γίνεται εγγράφως και κάθε φορά για ορισμένο χρόνο που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από τρία χρόνια. Η ανάθεση αφορά όλα τα έργα του δημιουργού που είναι κατάλληλα για την εκμετάλλευση με την εξουσία στην οποία αναφέρεται η ανάθεση ή ορισμένα από αυτά. Σε περίπτωση αμφιβολίας τεκμαίρεται ότι η ανάθεση αφορά όλα τα έργα, συμπεριλαμβανομένων και των μελλοντικών έργων για χρονικό διάστημα που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από τρία χρόνια.

4. Κάθε οργανισμός, που έχει ή πρόκειται να αναλάβει τη συλλογική διαχείριση ή προστασία των εξουσιών, που απορρέουν από το περιουσιακό δικαίωμα των δημιουργών, υποχρεούται πριν αρχίσει τη λειτουργία του, να καταθέσει στο Υπουργείο Πολιτισμού σχετική δήλωση συνοδευόμενη από τον Κανονισμό που συντάσσεται από τον οργανισμό και πρέπει πάντως να περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία: α) το ύψος του Κεφαλαίου του οργανισμού, β) το Καταστατικό ή το εταιρικό σύμφωνο αν πρόκειται για εταιρία, γ) τον υπεύθυνο εκπρόσωπο του οργανισμού, όπως επίσης και τα πρόσωπα που διοικούν τον οργανισμό, τα οποία πρέπει να μην έχουν καταδικαστεί για κακούργημα ή για πλημμέλημα κατά της ιδιοκτησίας ή της περιουσίας και να παρέχουν τα εχέγγυα επαγγελματικού ήθους, δ) τον αριθμό των δημιουργών, που έχουν αναθέσει στον οργανισμό τη διαχείριση εξουσιών, που απορρέουν από το περιουσιακό τους δικαίωμα, ε) τη νομική μορφή της ανάθεσης της διαχείρισης, στ) τη διάρκεια της ανάθεσης, ζ) το χρόνο, τις αρχές και τον τρόπο διανομής των αμοιβών στους δικαιούχους, και η) το ύψος των εξόδων διαχείρισης, όπως επίσης και κάθε στοιχείο που είναι απαραίτητο για να εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα και η αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του οργανισμού. Το Υπουργείο Πολιτισμού ελέγχει τη δήλωση και τον Κανονισμό του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης και, εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος νόμου, χορηγεί την έγκριση για τη λειτουργία του οργανισμού αυτού. Κάθε μεταβολή των παραπάνω στοιχείων του Κανονισμού πρέπει να ανακοινώνεται στο Υπουργείο Πολιτισμού και να εγκρίνεται από αυτό. Σε αντίθετη περίπτωση εξακολουθεί να ισχύει ο αρχικός Κανονισμός του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης, όπως είχε εγκριθεί από το Υπουργείο κατά την έναρξη λειτουργίας του Οργανισμού.

5. Το Υπουργείο Πολιτισμού ελέγχει την τήρηση των διατάξεων του παρόντος νόμου και του Κανονισμού κατά τη λειτουργία του οργανισμού, ο οποίος έχει την υποχρέωση να θέτει στη διάθεση των οργάνων του Υπουργείου τα βιβλία του και κάθε άλλο στοιχείο αναγκαίο για την αποτελεσματική άσκηση του ελέγχου αυτού. Οι οργανισμοί υπόκεινται στον έλεγχο των ορκωτών λογιστών ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, εκτός αν πρόκειται για οργανισμούς μη κερδοσκοπικούς. 6. Σε περίπτωση διαπίστωσης σοβαρής παράβασης ή επανειλημμένων παραβάσεων του νόμου ή του Κανονισμού, παρά τη σχετική προειδοποίηση του Υπουργού Πολιτισμού, επιφυλασσομένων των διατάξεων για άλλες κυρώσεις, ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί να επιβάλλει στον οργανισμό που διέπραξε την παράβαση διοικητικό πρόστιμο 500.000 έως 10.000.000 δραχμών. Τα όργανα ελέγχου που θα διαπιστώνουν τις παραβάσεις, η διαδικασία επιβολής του προστίμου ύστερα από ακρόαση του ενδιαφερομένου, καθώς και τυχόν αναπροσαρμογή των παραπάνω ποσών θα καθορισθούν με προεδρικά διατάγματα ύστερα από πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού.

7. Οπου στις διατάξεις του παρόντος νόμου χρησιμοποιείται ο όρος "Κανονισμός", εννοείται ο Κανονισμός της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

«8. Η προϋπόθεση του άρθρου 54 παρ.4 στοιχείο η του νόμου αυτού δεν απαιτείται όταν ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης πληροί τρεις προϋποθέσεις:

α) επιδιώκει τους σκοπούς του χωρίς κέρδος για τον ίδιο,

β) αποτελείται, διοικείται και ελέγχεται αποκλειστικά από τους ίδιους τους δημιουργούς, με δυνατότητα εκλογής ή διορισμού στο διοικητικό και τυχόν εποπτικό συμβούλιο προσωπικοτήτων που λόγω της θέσης ή της ειδικότητας τους μπορούν να προσφέρουν αξιόλογες υπηρεσίες στον εν λόγω οργανισμό εφόσον η συμμετοχή των τελευταίων δεν αναιρεί τη διοίκηση και τον έλεγχο του οργανισμού από τα μέλη του και

γ) τα μέλη του οργανισμού αυτού θα ήταν εξαναγκασμένα εκ των πραγμάτων να αναθέσουν τη διαχείριση και την προστασία των δικαιωμάτων τους σε οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης που δεν συγκεντρώνουν τις δυο παραπάνω υπό α και β προϋποθέσεις.

9. Σε περίπτωση διαπίστωσης σοβαρής παράβασης ή επανειλημμένων παραβάσεων του νόμου ή του κανονισμού και ειδικότερα εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 54 παράγραφος 4 με βάση τις οποίες χορηγήθηκε η έγκριση λειτουργίας ενός οργανισμού συλλογικής διαχείρισης, ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί με εισήγηση του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας να άρει

αρμοδιότητα να προβαίνουν σε οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική ή εξώδικη ενέργεια για την νόμιμη προστασία των δικαιωμάτων των δημιουργών ή των δικαιοδόχων τους. Έτσι, προβαίνουν σε υποβολή αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, εγείρουν αγωγές, υποβάλλουν εγκλήσεις, δηλώνουν παράσταση πολιτικής αγωγής.¹³³

Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης λοιπόν, παρόλες τις ενστάσεις δύνανται (εκ του νόμου) να δηλώνουν παράσταση πολιτικής αγωγής σε ποινική δίκη για παραβίαση πνευματικής ιδιοκτησίας¹³⁴. Επίσης ως πολιτικώς ενάγοντες για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης δύνανται να παρασταθούν και τα νομικά πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα εκμετάλλευσης των προστατευόμενων έργων.¹³⁵ Για την εν λόγω παράσταση αρκεί (για τη νομιμοποίησή της) η δήλωση από την εταιρία, ότι έχει τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των προστατευόμενων έργων και η δειγματοληπτική αναφορά των έργων που έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης παράνομα¹³⁶. Η δήλωση αυτή τεκμαίρεται ως αληθινή.¹³⁷

προσωρινά ή οριστικά την έγκριση λειτουργίας του συγκεκριμένου οργανισμού συλλογικής διαχείρισης.»

¹³³ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 154.

¹³⁴ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 154-155, ο οποίος αναφέρει τους εξής κανόνες για την άσκηση πολιτικής αγωγής από οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης: (α) Το τεκμήριο για τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης, αρμοδιότητας διαχείρισης ή προστασίας όλων των έργων ή όλων των πνευματικών δημιουργών, για τα οποία δηλώνουν εγγράφως «ότι έχουν μεταβιβασθεί σ' αυτούς οι σχετικές εξουσίες ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα», (β) Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης νομιμοποιούνται να ασκούν όλα τα δικαιώματα του δημιουργού που έχουν περιέλθει σε αυτούς είτε μέσω μεταβίβασης είτε μέσω πληρεξουσιότητας, (γ) Για τη δικαστική προστασία των έργων και δημιουργών αρκεί η δειγματοληπτική αναφορά των έργων που έγιναν αντικείμενο εκμετάλλευσης χωρίς της σχετική άδεια του δημιουργού, (δ) Ο οργανισμός οφείλει να επιδιώκει την προστασία έργων που ανήκουν στην αρμοδιότητα του, βάσει της σχετικής σύμβασης με το δημιουργό.

¹³⁵ Βλ. Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 400. Πρβλ. και ΑΠ 565/2000, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ, η οποία έκρινε νόμιμη την παράσταση των δικαιούχων εταιριών οι οποίες είχαν το δικαίωμα, αναπαραγωγής και εκμετάλλευσης των πνευματικών έργων, και έτσι: «...ως αμέσως από την παραπάνω πράξη του κατηγορουμένου ζημιωθείσες, νομιμοποιούνται ενεργητικά να παρίστανται ως πολιτικώς ενάγουσες για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, εφόσον ... έχουν το δικαίωμα εκμετάλλευσης, παραγωγής και αναπαραγωγής των παραπάνω πνευματικών έργων» αλλά και νόμιμη της παράσταση της Α.Ε.Π.Ι. αφού η τελευταία «...ως οργανισμός συλλογικής διαχείρισης και προστασίας του παραπάνω περιουσιακού δικαιώματος των δημιουργών, έχει ευθέως το δικαίωμα από τις παρεχόμενες σ' αυτήν κατά το άρ. 55 παρ. 1 του Ν. 2121 αρμοδιότητες, να παρίσταται ως πολιτικώς ενάγουσα».

¹³⁶ Η δειγματοληπτική αναφορά των παράνομων έργων θεωρείται ικανή συνθήκη για την δίωξη του εγκλήματος κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας. Έτσι, ο Θ. Ασπρογέρακας –Γρίβας, Η διακεκριμένη πλημμεληματική μορφή του εγκλήματος της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας κατά το άρθρο 66 παρ. 3 εδ. α' Ν. 2121/1993, ό.π., σελ. 1136, 1138.

¹³⁷ Βλ. Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 401. Βλ. επίσης σχετικά την απόφαση ΑΠ 1637/2002, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., σύμφωνα με την οποία εταιρεία (:οργανισμός συλλογικής διαχείρισης και προστασίας): «...δικαιούται και νομιμοποιείται να δηλώσει

3. Αρμόδιο δικαστήριο

Τα πλημμελήματα του των ποινικών διατάξεων του ν. 2121/1993 εκδικάζονται από το Τριμελές Πλημμελειοδικείο. Πρόκειται για τις ποινικές διατάξεις των άρθρων 66 παρ. 1, 2 και 3, 66Α παρ. 4 και 66Β παρ. 3 ν. 2121/1993, οι οποίες έχουν όριο φυλάκισης 1 ή 2 έτη.¹³⁸ Σε περίπτωση πλημμελημάτων με δράστη πρόσωπο ιδιάζουσας δωσιδικίας¹³⁹, καθ' ύλη αρμόδιο δικαστήριο είναι το Τριμελές Εφετείο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 111 παρ. 7 ΚΠΔ.¹⁴⁰ Στις περιπτώσεις συρροής¹⁴¹ των εγκλημάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας με άλλα (πλαστογραφία, απάτη, αποδοχή προϊόντων εγκλήματος), εφαρμόζεται η αρχή της συνάφειας (άρθρο 129 ΚΠΔ) και αρμόδιο καθ' ύλη δικαστήριο, είναι εκείνο που δικάζει το βαρύτερο από τα συρρέοντα εγκλήματα.¹⁴²

Παλαιότερα, σε ότι αφορά τα κακουργήματα υπήρχε ζήτημα για την αρμοδιότητα του δικαστηρίου για την εκδίκαση του συγκεκριμένου κακουργήματος. Αρμόδιο δικαστήριο ήταν το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο ή το Τριμελές Εφετείο; Επειδή ο νόμος 2121/1993 σιωπούσε σχετικά, υποστηριζόταν από τη θεωρία ότι ίσχυε το τεκμήριο αρμοδιότητας και αρμόδιο ήταν το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο,¹⁴³ ενώ την

στο δικό της όνομα, παράσταση πολιτικής αγωγής για ηθική βλάβη, εξαιτίας προσβολής των περιουσιακών δικαιωμάτων των πνευματικών δημιουργών, τα οποία, είτε της μεταβιβάσθηκαν, είτε η εξουσία της στηρίζεται σε πληρεξουσιότητα τούτων, δίχως να χρειάζεται να διευκρινίσει ποία είναι η σχέση που τη συνδέει προς τους ως άνω δικαιούχους και επίσης χωρίς να απαιτείται να αποδείξει τη νομιμοποίησή της, προσκομίζοντας τα έγγραφα πληρεξουσιότητας ή μεταβίβασης των εξουσιών, αφού αρκεί να δηλώσει εγγράφως ότι της έχουν μεταβιβασθεί οι σχετικές εξουσίες, ή ότι καλύπτονται από την πληρεξουσιότητα που της έχει χορηγηθεί», αλλά και την ΑΠ 834/2000, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α..Πρβλ. επίσης, ΑΠ 2080/2001, σε Ποιν. Χρον. 2002, σελ. 806. Κατά την ΑΠ 907/2003, δημοσιευμένη σε ΕλλΔνη 2003, σελ. 1480, η παράσταση πολιτικής αγωγής ενός οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ενώπιον του Εφετείου, στον οποίο πρωτόδικα είχε επιδικασθεί χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη, είναι νόμιμη, παρόλο που δεν παρέστη στην κατ' έφεση δίκη, στην οποία ο νόμιμος εκπρόσωπός της κατέθεσε ως μάρτυρας.

¹³⁸ Βλ. σχετικά, Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 400.

¹³⁹ Πρόκειται για τα πλημμελήματα των δικαστών πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και εισαγγελέων, των παρέδρων, των ειρηνοδικών, ειδικών πταισματοδικών, των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων που υπηρετούν σε αυτό, καθώς και του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, των δικηγόρων και των μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

¹⁴⁰ Βλ. Γ. Ουρούμπεης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 136.

¹⁴¹ Η συρροή αυτή απαιτείται να είναι αληθινή πραγματική ή αληθινή κατ' ιδέα. Βλ. σχετικά, Ι. Σκόρδαλος, σε Κώδικας Ποινικής Δικονομίας-Ερμηνεία κατ' άρθρο, ό.π., σελ. 555.

¹⁴² Βλ. Γ. Ουρούμπεης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 136.

¹⁴³ Βλ. αναλυτικά, Γ. Ουρούμπεης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 136-137.

ίδια στάση φαίνεται πως τηρούσε και η νομολογία¹⁴⁴. Ο νόμος 3057/2002 έλυσε το σχετικό ζήτημα. Με το άρθρο 81 παρ. 14 του νόμου αυτού, εισήχθη νέο εδάφιο στο τέλος της παραγράφου 3 του άρθρου 66 ν. 2121/1993, σύμφωνα με το οποίο: «Η προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων σε μορφή κακουργήματος εκδικάζεται από το αρμόδιο Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων».

Η εν λόγω διάταξη είναι δικονομική και έχει αναδρομική ισχύ.¹⁴⁵ Κι αυτό διότι «σύμφωνα με το αρ. 97 παρ. 1, 2 του Συντάγματος του 2001 τα κακουργήματα και τα πολιτικά εγκλήματα υπάγονται στην δικαιοδοσία των μεικτών ορκωτών δικαστηρίων, εκτός από εκείνα που μέχρι την ισχύ του Συντάγματος έχουν υπαχθεί με συντακτικές πράξεις ψηφίσματα και ειδικούς νόμους στη δικαιοδοσία των εφετείων, ενώ με νόμο μπορούν να υπαχθούν στην δικαιοδοσία των εφετείων και άλλα κακουργήματα. Στο άρθρο 109 εδ. α' ΚΠΔ ορίζεται ότι τα κακουργήματα υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των μεικτών ορκωτών δικαστηρίων, εκτός από εκείνα που ανήκουν στην καθ' ύλην αρμοδιότητα των Τριμελών Εφετείων. Η διάταξη αυτή (αρ. 81 ν.3057/02) θεσπίστηκε επιτρεπτός κατ' αρ. 97 του Συντάγματος, είναι δε δικονομική και ως τέτοια έχει αναδρομική δύναμη ισχύουσα και για τις υποθέσεις που είναι εκκρεμείς κατά το ατέλεστο μέρος τους (αρ. 596 ΚΠΔ). Λόγω δε του χαρακτήρα της αυτού η ως άνω διάταξη, με την οποία δεν θεσπίζονται εγκλήματα, ούτε επαυξάνονται ποινές προβλεπομένων ήδη εγκλημάτων, δεν προσκρούει στην από το αρ. 7 παρ. 1 του Συντάγματος καθιερωμένη αρχή της μη αναδρομικότητας του ποινικού νόμου ούτε στην κατ' αρ. 2 του Π.Κ. αρχή της αναδρομικότητας του ηπιότερου ποινικού νόμου, οι οποίες αφορούν στις ουσιαστικές και όχι στις δικονομικές ποινικές διατάξεις (ΑΠ 362/95 Π.Χρ. ΜΕ 736).»¹⁴⁶

4. Περιεχόμενο κλητηρίου θεσπίσματος

Σύμφωνα με το άρθρο 321 παρ. 1 ΚΠΔ: «Το κλητήριο θέσπισμα πρέπει να περιέχει: α) το ονοματεπώνυμο και, αν υπάρχει ανάγκη, και άλλα στοιχεία που καθορίζουν την ταυτότητα του κατηγορουμένου, β) τον προσδιορισμό του

¹⁴⁴ Βλ. Γνωμ. Εισ. Εφετ. Πειραιά 16/1998, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α., σύμφωνα με την οποία: «η κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας υπό την κακουργηματική της μορφήν δεν έχει υπαχθεί εις το εφετεϊόν, διό και αρμόδιον προς εκδίκασίν της τυγχάνει το μικτόν ορκωτόν δικαστήριον.»

¹⁴⁵ Βλ. Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 402.

¹⁴⁶ Έτσι, η ΑΠ 410/2005, δημοσιευμένη σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α.. Ομοίως, η ΕφΑθ 4568/2004, δημοσιευμένη σε ΕλλΔνη 2005, σελ. 191.

δικαστηρίου στο οποίο καλείται, γ) τη χρονολογία, την ημέρα της εβδομάδας και την ώρα που πρέπει να εμφανισθεί, δ) τον ακριβή καθορισμό της πράξης για την οποία κατηγορείται και μνεία του άρθρου του ποινικού νόμου που την προβλέπει και ε) τον αριθμό του, την επίσημη σφραγίδα και την υπογραφή του εισαγγελέα, του δημοσίου κατηγορού ή του πταισματοδίκη (άρθρο 27 παρ. 2) που εξέδωσε το θέσπισμα. Τα ίδια στοιχεία πρέπει να περιέχει και το κλητήριο θέσπισμα, που επιδίδεται στον αστικώς υπεύθυνο (άρθρο 89)».

Εξάλλου, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 321 ΚΠΔ, όταν η κλήτευση του κατηγορουμένου στο ακροατήριο δεν γίνεται με κλητήριο θέσπισμα αλλά με κλήση προς εμφάνιση, απαιτείται σε ότι αφορά στην αξιόποινη πράξη να γίνεται αναφορά (στην κλήση) στο παραπεμπτικό βούλευμα, ενώ η κλήση προς εμφάνιση γενικώς, θα πρέπει να περιέχει όσα περιέχει και το κλητήριο θέσπισμα (: τα στοιχεία των περιόδων α-γ και ε του άρθρου 321 παρ. 1 ΚΠΔ).

Σε ότι αφορά στον ακριβή καθορισμό της αξιόποινης πράξης καθώς και στη μνεία του άρθρου του ποινικού νόμου που την προβλέπει, πρέπει να επισημανθεί ότι καθιερώνεται νομοθετικά το δικαίωμα του κατηγορουμένου να ενημερώνεται με λεπτομέρειες, για την κατηγορία η οποία του αποδίδεται (: «δικαίωμα πληροφόρησης»)¹⁴⁷. «Ακριβής καθορισμός της πράξης», υπάρχει στην περίπτωση που στο κλητήριο θέσπισμα περιγράφονται εξαντλητικά «όλα τα πραγματικά περιστατικά τα οποία συνιστούν τα στοιχεία της αντικειμενικής και υποκειμενικής υποστάσεως του εγκλήματος, καθώς και τον εξωτερικό όρο του αξιοποίνου, όπου αυτός απαιτείται»¹⁴⁸. Άρα, απαιτείται η περιγραφή της ανθρώπινης συμπεριφοράς, του υποκειμένου και του υλικού αντικειμένου του εγκλήματος, της υπαιτιότητας καθώς και των περιστάσεων της αξιόποινης συμπεριφοράς.¹⁴⁹

Στο κλητήριο θέσπισμα που αφορά στα εγκλήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας, εμφανίζονται ιδιομορφίες που προέρχονται από «την ιδιαιτερότητα των δικαιωμάτων των πνευματικών δημιουργών».¹⁵⁰ Το εν λόγω κλητήριο θέσπισμα, για να είναι ορισμένο απαιτείται να περιέχει επακριβή καθορισμό των πραγματικών περιστατικών που πληρούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως αυτό περιγράφεται λόγου χάρη

¹⁴⁷ Βλ. σχετικά, Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, Αθήνα, 1996, σελ. 114, με περαιτέρω παραπομπές.

¹⁴⁸ Έτσι, ο Α. Μαργαρίτης, σε: Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 116.

¹⁴⁹ Βλ. Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 116-117.

¹⁵⁰ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 138.

στο άρθρο 66 παρ. 1 ν. 2121/1993. Δεν αρκεί η αναφορά ότι ο κατηγορούμενος «αναπαρήγαγε ή έθεσε σε κυκλοφορία» κάποια (προστατευόμενα) έργα.¹⁵¹

Το κλητήριο θέσπισμα είναι έγκυρο και περιέχει τα περιστατικά που στοιχειοθετούν ένα έγκλημα, στην περίπτωση που τα στοιχεία που συνιστούν την αξιόποινη συμπεριφορά, εξειδικεύονται και αναλύονται κατά τόπο, χρόνο και τρόπο τέλεσης (όπως επίσης και κατά τις άλλες συνθήκες που προσδιορίζουν το υλικό αντικείμενο του εγκλήματος).¹⁵² Ένα κλητήριο θέσπισμα για παραβίαση ποινικών διατάξεων προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας για να είναι έγκυρο και ορισμένο απαιτείται να περιέχει:¹⁵³

Α)Τα πλήρη στοιχεία ταυτότητας του κατηγορουμένου.

Β) Το χρόνο και τον τόπο τέλεσης των αδικημάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Γ) Τον αριθμό των παράνομων αντιτύπων που κατηγορείται ότι έθεσε σε κυκλοφορία ο κατηγορούμενος.

Δ)Την δόλια τέλεση των πιο πάνω αδικημάτων.

Ε)Τους τίτλους των έργων που αναπαρήχθησαν ή τέθηκαν παρανόμως σε κυκλοφορία καθώς και την ανυπαρξία προηγούμενης άδειας των δημιουργών.

Στ)Το πλήρες ονοματεπώνυμο του πνευματικού δημιουργού. Σε περίπτωση μουσικού έργου (τραγουδιού) απαιτείται για λόγους πληρότητας, η αναφορά τόσο του στιχουργού όσο και του μουσικοσυνθέτη.

Ζ)Την έννομη σχέση από την οποία αντλούν δικαιώματα τρίτα πρόσωπα, εκτός του πνευματικού δημιουργού.

Στα πλαίσια του νόμου 2387/1920 για το έγκλημα παράνομης αναπαραγωγής μουσικών συνθέσεων είχε γίνει νομολογιακά δεκτό ότι το κλητήριο θέσπισμα είναι άκυρο αν δεν περιέχει τον τίτλο της συνθέσεως, το συνθέτη, το στιχουργό, τον

---

¹⁵¹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 138.

¹⁵² Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 139.

¹⁵³ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 139-140. Πρβλ, από την νομολογία: (α) ΑΠ 746/1975, Ποιν. Χρον. 1976, σελ. 141, με την οποία αναιρέθηκε απόφαση Τριμελούς Πλημμελειοδικείου, επειδή απέρριψε εσφαλμένα ένσταση για ακυρότητα του κατηγορητηρίου, επειδή δεν περιείχε ακριβή καθορισμό της πράξης. Κι αυτό διότι το κλητήριο θέσπισμα δεν καθόριζε επακριβώς την πράξη για την οποία κατηγορούνταν ο κατηγορούμενος, αφού δεν μνημόνευε καθόλου τις συνθέσεις, τα τραγούδια, τον τίτλο, τον συνθέτη ή στιχουργό, τις οποίες αυτός φερόταν να έχει παράνομα πολλαπλασιάσει και διαδώσει., (β) 1346/1999 Πλημ. Θεσ/νίκης, σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ, σύμφωνα με την οποία το κλητήριο θέσπισμα επί παραπομπής για παράνομη αναπαραγωγή πνευματικού έργου πρέπει να αναγράφει εταιρεία παραγωγής, σκηνοθέτη κλπ., κύριους παράγοντες του έργου όπως και την εταιρεία εκμετάλλευσης. Στην απόφαση επισημαίνεται ότι μόνη η αναφορά του τίτλου του έργου δεν αρκεί.

εκτελεστή και την εταιρεία παραγωγής.¹⁵⁴ Η αντίθετη άποψη θεωρούσε ότι η πράξη είναι ορισμένη με σαφήνεια, εφόσον στο κλητήριο θέσπισμα αναφερόταν ο τίτλος των τραγουδιών, το όνομα του τραγουδιστή και η εταιρεία παραγωγής- δεν απαιτούνταν η αναφορά του συνθέτη και του στιχουργού της μουσικής σύνθεσης¹⁵⁵. Ορθότερη κρίνεται η πρώτη άποψη¹⁵⁶, επειδή με την παραβίαση της ποινικής νομοθεσίας για την πνευματική ιδιοκτησία (με την παράνομη αναπαραγωγή λόγου χάρη), αυτός που πλήττεται κυρίως είναι ο πνευματικός δημιουργός, ο φορέας του εννόμου αγαθού. Ο τελευταίος βέβαια είναι κι ο αποκλειστικός προστατευόμενος από την σχετική ποινική νομοθεσία (και όχι ασφαλώς το καταναλωτικό κοινό)¹⁵⁷.

5. Ευθύτατη παραπομπή στο ακροατήριο και αυτόφωρη διαδικασία

Ο όρος «ευθύτατη» (σε αντιδιαστολή με το «ευθεία») χρησιμοποιείται για να δηλώσει τις περιπτώσεις παραπομπής στο ακροατήριο, χωρίς να ενεργοποιείται η διαδικασία των δικαστικών συμβουλίων ή των προδικαστικών σταδίων της προανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης καθώς και της κύριας ανάκρισης. Τα στάδια είναι λοιπόν: τέλεση εγκλήματος- καταγγελία-παραπομπή στο ακροατήριο.¹⁵⁸

Για τα πλημμελήματα των ποινικών διατάξεων του ν. 2121/1993, δεν είναι δυνατή η ευθύτατη παραπομπή του δράστη στο ακροατήριο, χωρίς να προηγηθεί προκαταρκτική εξέταση ή προανάκριση, αφού αυτά υπάγονται στην αρμοδιότητα του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου. Σύμφωνα δε με το άρθρο 244 ΚΠΔ, μόνο για τα πταίσματα και τα πλημμελήματα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου η προανάκριση δεν είναι αναγκαία.

Από την άλλη πλευρά στα πλημμελήματα κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί η ειδική συνοπτική διαδικασία της άμεσης παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο¹⁵⁹, εφόσον η πράξη καταλήφθηκε επ' αυτοφώρω.¹⁶⁰

¹⁵⁴ Βλ. Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 150, με νομολογιακές παραπομπές.

¹⁵⁵ Βλ. αναλυτικά για την άποψη αυτή, Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 151.

¹⁵⁶ Έτσι, ο Α. Μαργαρίτης, σε: Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 151.

¹⁵⁷ Βλ. Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 152.

¹⁵⁸ Βλ. Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 26.

¹⁵⁹ Άρθρα 417-427 ΚΠΔ. Στην αυτόφωρη διαδικασία υπάρχει απλή προφορική γνωστοποίηση της κατηγορίας χωρίς κοινοποίηση κλητηρίου θεσπίσματος (418 ΚΠΔ), με την εξαίρεση των μη συλληφθέντων συναιτίων. Η επισήμανση σε Α. Μαργαρίτης- Α. Ζαχαριάδης, Το κλητήριο θέσπισμα, ό.π., σελ. 49.

¹⁶⁰ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 136.

Εφόσον πρόκειται για αυτεπαγγέλτως διωκόμενα πλημμελήματα, σε περίπτωση επ' αυτοφώρου κατάληψης του δράστη, αυτός δύναται να συλληφθεί, έστω κι αν δεν υπάρχει έγκληση.¹⁶¹

6. Ζητήματα ποινών

Σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 6 ν. 2121/1993: «Σε περίπτωση μετατροπής της στερητικής της ελευθερίας ποινής το ποσό της μετατροπής ορίζεται στο δεκαπλάσιο των ορίων του ποσού της μετατροπής που προβλέπονται κάθε φορά στον Ποινικό Κώδικα». Η διάταξη αυτή θεωρείται καταργημένη με το άρθρο 1 παρ. 1 ν. 2207/1994, σύμφωνα με το οποίο: «Διατάξεις του ποινικού κώδικα ή ειδικών ποινικών νόμων, που αποκλείουν ή ρυθμίζουν με άλλο τρόπο τη μετατροπή των στερητικών της ελευθερίας ποινών σε χρηματικές ή πρόστιμα ή καθορίζουν άλλως την έννοια της μετατροπής καταργούνται». Έτσι, για τη μετατροπή των στερητικών της ελευθερίας ποινών του ν. 2121/1993, ισχύουν τα όσα ορίζει ο ΠΚ.¹⁶²

Σε ότι αφορά την περίπτωση της αναγνώρισης ελαφρυντικών για τις πράξεις του άρθρου 66 του ν. 2121/1993, η παρ. 7 ορίζει ότι: «Αν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, η χρηματική ποινή δεν μπορεί να μειωθεί κάτω από το ήμισυ του ελάχιστου ορίου που προβλέπεται κατά περίπτωση στον παρόντα νόμο». Σύμφωνα με το άρθρο 83 στοιχ. ε' ΠΚ: «Όπου στο γενικό μέρος προβλέπεται ποινή ελαττωμένη χωρίς κανένα άλλο προσδιορισμό, η ποινή που πρέπει να επιβληθεί επιμετρείται ως εξής:... ε) εάν ο νόμος προβλέπει αθροιστικά ποινή στερητική της ελευθερίας και ποινή χρηματική, μπορεί να επιβληθεί και μόνο αυτή η τελευταία». Από το συνδυσμό των διατάξεων αυτών, προκύπτει ότι αν το δικαστήριο αναγνωρίσει τη συνδρομή ελαφρυντικής περίπτωσης στον κηρυχθέντα ως ένοχο και συνακόλουθα, κρίνει ότι πρέπει να επιβάλλει μόνο χρηματική ποινή ή και την χρηματική ποινή, τότε η μείωση της ποινής αυτής δεν μπορεί να είναι κατώτερη του μισού του ελάχιστου ορίου, που προβλέπεται στο άρθρο 66 παρ. 1-5 ν. 2121/1993¹⁶³.

---

¹⁶¹ Βλ. Γ. Ουρούμπης, Ποινική προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 137, με επισήμανση ότι για τα πλημμελήματα του ν. 2121/1993 μόνο περιοριστικοί όροι μπορούν να διαταχθούν στην προδικασία (282 παρ. 1 ΚΠΔ), ενώ για τα κακούργηματα μπορεί να διαταχθεί και προσωρινή κράτηση (282 παρ. 3 ΚΠΔ).

¹⁶² Βλ. Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 402. Από τη νομολογία πρβλ. για το ζήτημα σε ΑΠ 1188/2001, δημοσιευμένη σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών Δ.Σ.Α.

¹⁶³ Βλ. Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 403 και από τη νομολογία ΑΠ 1797/2001, δημοσιευμένη σε Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ.

Από την άλλη πλευρά βέβαια, η διάταξη του άρθρου 66 παρ. 7 ν. 2121/1993, δεν σημαίνει ότι το δικαστήριο παρά την αναγνώριση ελαφρυντικών, υποχρεούται, εφόσον επιλέξει την επιβολή στερητικής της ελευθερίας ποινής στον κατηγορούμενο, να του επιβάλλει αθροιστικά και τη χρηματική ποινή, την οποία δύναται να μειώσει στο μισό του ελάχιστου ορίου που προβλέπεται στο άρθρο 66 ν. 2121/1993.¹⁶⁴

Επίλογος

Από τα παραπάνω προκύπτει η μεγάλη σημασία που έχει για το νομοθέτη η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ποινικοποίηση των παραβάσεων κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας και μάλιστα με εξοντωτικές ποινές για τους παραβάτες, αποτελεί συνειδητή επιλογή του νομοθέτη, ο οποίος κρίνει πως το έννομο αγαθό που προσβάλλεται είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

Παρόλα αυτά η εν λόγω ποινικοποίηση δεν υφίσταται δίχως προβλήματα. Οι ποινικές διατάξεις του ν. 2121/1993, δέχονται έντονη κριτική ότι αφενός κινούνται στα όρια της αφηρημένης διακινδύνευσης και αφετέρου τιμωρούν με δυσανάλογες ποινές σε σχέση με το εγκληματικό άδικο που τυποποιούν. Ο νομοθέτης, θα έπρεπε πιθανότατα να προβεί σε επανεξέταση των ποινικών διατάξεων του ν. 2121/1993 και είτε σε κατάργηση κάποιων από αυτές είτε σε τροποποίησή τους προς το ευμενέστερο.

---

¹⁶⁴ Βλ. Γ. Νούσκαλης, Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ό.π., σελ. 403.

Βιβλιογραφία

1. Ανδρουλάκης, Νικόλαος: Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 1994.
2. Ανδρουλάκης, Νικόλαος: Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος, τεύχος 1, Θεωρία για το έγκλημα, εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2000.
3. Ανδρουλάκης, Νικόλαος: Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, τεύχος 3, Συρροή-Παραγραφή, εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2008.
4. Ασπρογέρακας –Γρίβας, Θεόδωρος: Η διακεκριμένη πλημμεληματική μορφή του εγκλήματος της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας κατά το άρθρο 66 παρ. 3 εδ. α' Ν. 2121/1993, Ποιν. Δικ. 2002, σελ. 1131-1138.
5. Ζησιάδης, Βασίλης: Η οικονομική εγκληματικότητα. Το ουσιαστικό και δικονομικό οικονομικό ποινικό δίκαιο, εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 2001.
6. Καρράς, Αργύριος: Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007.
7. Κιούπης, Δημήτριος: Ηλεκτρονικά εγκλήματα, σε: Νέστωρ Κουράκης (εκδοτική επιμέλεια) / Δημήτρης Ζιούβας (συνεργασία), Τα οικονομικά εγκλήματα II, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2007, σελ. 405-434.
8. Κονταξής, Θρασύβουλος: Η δυνατότητα ή μη παράστασης πολιτικής αγωγής από εργαζόμενο σε βάρος του εργοδότη του σε περίπτωση μη καταβολής μισθών, σε Ποιν. Δικ. 2010, σελ. 246-248.
9. Κοτσίρης, Λάμπρος: Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Τέταρτη έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005.

10. Κουμάντος, Γεώργιος: Πνευματική Ιδιοκτησία, Όγδοη έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2002.
11. Κουράκης Νέστωρ (εκδοτική επιμέλεια) / Ζιούβας Δημήτρης (συνεργασία): Τα οικονομικά εγκλήματα, Τόμος Πρώτος, Γενικό Μέρος, Βασικά ζητήματα της οικονομικής εγκληματικότητας και του οικονομικού ποινικού δικαίου, Τρίτη έκδοση, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007.
12. Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο, Τόμος Πρώτος (άρθρα 1-304), 2^η έκδοση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011.
13. Μαργαρίτης, Λάμπρος- Ζαχαριάδης Αθανάσιος: Το κλητήριο θέσπισμα, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1996.
14. Μυλωνόπουλος, Χρίστος: Η ποινική προστασία του λογισμικού κατά το ελληνικό δίκαιο, Ποιν.Χρον. ΛΗ', σελ. 3-27.
15. Μυλωνόπουλος, Χρίστος: Η κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας και η δυνατότητα συρροής της με απάτη και αποδοχή προϊόντων εγκλήματος (Ιδιωτική γνωμοδότηση), Υπεράσπιση 1992, σελ.1549-1568.
16. Μυλωνόπουλος, Χρίστος: Ποινικό Δίκαιο (Ειδικό μέρος), Τα εγκλήματα σχετικά με τα υπομνήματα (άρθρα 216-223 ΠΚ), Αθήνα, 2005.
17. Μυλωνόπουλος, Χρίστος: Ποινικό Δίκαιο (Ειδικό μέρος), Τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας (άρθρα 372-406 Π.Κ.), β' έκδοση, εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2006.
18. Νούσκαλης, Γεώργιος: Ποινική προστασία προγράμματος Η/Υ στο Ν. 2121/1993, εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 2003.
19. Νούσκαλης, Γεώργιος : Αδικήματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η Ποινική Προστασία των Πρωτοτύπων Έργων Λόγου, Τέχνης και Επιστήμης και των Συγγενικών

Δικαιωμάτων κατά το νόμο 2121/1993, σε: Νέστωρ Κουράκης (εκδοτική επιμέλεια) / Δημήτρης Ζιούβας (συνεργασία), Τα οικονομικά εγκλήματα II, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2007.

20. Ουρούμπης, Γεώργιος: Ποινική Προστασία Πνευματικής Ιδιοκτησίας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2000.

21. Ποινικός Κώδικας, ερμηνεία κατ' άρθρο, τόμος πρώτος (άρθρα 1-206), εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011.